UCHWAŁA NR LX/480/2022
RADY MIEJSKIEJ W JEDRZEJOWIE

z dnia 28 października 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Terytorialnej Partnerstwa Ponidzie

Na podstawie art. 10 ust. 1, art. 18 ust. 2 pkt 6a, 12 i art. 74 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 poz. 559, 1005, 1079 i 1561), Rada Miejska w Jędrzejowie uchwala, co następuje :

§ 1.
Przyjmuje się „Strategię Terytorialną Partnerstwa Ponidzie" zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2.
Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jędrzejowa.

§ 3.
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Jędrzejowie

mgr inż. Robert Kruk

UZASADNIENIE

Strategia Terytorialna Partnerstwa Ponidzie tworzonego przez 10 samorządów wzdłuż rzeki Nidy to dokument strategiczny określający wieloletnią perspektywę rozwoju, koncentrujący się na ważnych problemach regionu doliny Nidy, warunkujących jego rozwój społeczny i gospodarczy. Zakres zadań samorządu terytorialnego systematycznie się poszerza, wymuszając jednocześnie inicjowanie i wspieranie kierunków prorozwojowych Gminy oraz wstępowanie w partnerstwa umożliwiające wspólną realizację założonych celów, a także wspólne ubieganie się o środki zewnętrzne w tym unijne w nowej perspektywie finansowej 2021-2027. Strategiczne planowanie dzisiaj jest już powszechnym standardem potwierdzającym dojrzałość lokalnej społeczności, a w wielu przypadkach warunkującym i umożliwiającym korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania .

W ramach prac nad opracowaniem przedmiotowego dokumentu odbyły się konsultacje społeczne na terenie wszystkich samorządów Partnerstwa, których uczestnikami byli min. mieszkańcy gminy Jędrzejów, pracownicy Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych Gminy, przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych.

Niniejszy dokument planistyczny określający kierunki oraz cele rozwoju Partnerstwa, w tym Miasta i Gminy Jędrzejów w różnych płaszczyznach życia, jest efektem współpracy samorządów porozumienia Ponidzie, Związku Miast Polskich i Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w ramach Pilotażu Centrum Wsparcia Doradczego realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie Uchwały jest celowe i zasadne.

ZWIĄZEK MIAST POLSKICH

CENTRUM WSPARCIA DORADCZEGO

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Strategia terytorialna

Partnerstwo Ponidzie

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

GMINA
IMIELNO

MIASTO I GMINA
JĘDRZEJÓW

GMINA
KIJE

GMINA
MICHAŁÓW

MIASTO I GMINA
NOWY KORCZYN

MIASTO I GMINA
PIŃCZÓW

GMINA
SOBKÓW

MIASTO I GMINA
WIŚLICA

GMINA
ZŁOTA

POWIAT
PIŃCZOWSKI

Załącznik do uchwały Nr LX/480/22

Rady Miejskiej w Jędrzejowie

z dnia 28 października 2022 r.

Strategia terytorialna

Partnerstwo Ponidzie

Strategia terytorialna
Partnerstwo Ponidzie

Opracowanie
Związek Miast Polskich

Zespół autorski
Małgorzata Zdebel, Danuta Wesołowska

Kierownik projektu CWD
Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego" poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 38 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla ponad 370 partnerskich gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego" realizowany jest w okresie od września 2020 do marca 2022 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

2021 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota

Skład Rady Partnerstwa

Zbigniew Kierkowski Starosta Pińczowski – Powiat Pińczowski, Zbigniew Huk Wójt Gminy Imielno – Gmina Imielno, Marcin Piszczek Burmistrz Miasta Jędrzejowa –Gmina Jędrzejów, Tomasz Socha Wójt Gminy Kije – Gmina Kije, Mirosław Walasek Wójt Gminy Michałów – Gmina Michałów, Paweł Zagaja Burmistrz Miasta i Gminy Nowy Korczyn – Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Włodzimierz Badurak Burmistrz Miasta i Gminy Pińczów –Gmina Pińczów, Tomasz Chaja Wójt Gminy Sobków – Gmina Sobków, Jarosław Jaworski Burmistrz Miasta i Gminy Wiślica – Miasto i Gmina Wiślica, Tadeusz Sułek Wójt Gminy Złota – Gmina Złota

Skład Grupy Roboczej

Monika Strojna Powiat Pińczowski, Paulina Mucha Powiat Pińczowski, Włodzimierz Węglowski Gmina Imielno, Marta Pędzik-Prawda Gmina Jędrzejów, Anita Białek Gmina Kije, Małgorzata Leszczyńska-Stawiarz Gmina Michałów, Łukasz Curyło Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Urszula Sroka-Kurek Gmina Pińczów, Sylwester Fiuk Gmina Sobków, Jacek Balicki Miasto i Gmina Wiślica, Julita Zwolska-Grochowina Miasto i Gmina Wiślica, Jarosław Nowak Gmina Złota, Ireneusz Gołuszka Gmina Złota

Spis treści

1. Synteza diagnozy i założenia do strategii ... 9
1.1. Podstawowe informacje o Partnerstwie ... 9
1.2. Podstawowe wnioski z powiązań funkcjonalnych ... 9
1.3. Kluczowe potencjały i bariery rozwojowe ... 10
1.3.1. Potencjały rozwojowe ... 10
1.3.2. Bariery rozwojowe ... 12
1.4. Kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru Partnerstwa ... 18
1.5. Kluczowe wyzwania oraz kierunki strategicznej interwencji i współpracy ... 20
2. Cele Partnerstwa ... 22
2.1. Wizja i misja rozwoju Partnerstwa ... 22
2.2. Cele strategiczne Partnerstwa ... 22
2.2.1. Zielone Ponidzie ... 23
2.2.2. Markowe Ponidzie ... 25
2.2.3. Konkurencyjne Ponidzie – rozwój lokalnej gospodarki oraz wzrost znaczenia lokalnych produktów ... 26
2.2.4. Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych ... 28
2.2.5. Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej ... 29
2.2.6. Silne Ponidzie – rozwój kapitału społecznego ... 30
3. Projekty ... 32
3.1. Projekty strategiczne ... 32
3.2. Projekty uzupełniające ... 33
4. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ... 35
4.1. Struktura zarządzania procesem wdrożenia ... 35
4.2. Kluczowe podmioty wdrażające strategię ... 39
4.3. Aktualizacja strategii terytorialnej Partnerstwa ... 40
4.4. Zmiana składu Partnerstwa ... 40
4.5. Zmiany formuły organizacyjno-prawnej Partnerstwa ... 40
5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii ... 41
5.1. Wskaźniki realizacji strategii ... 41

5.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii 51
5.3. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych 53
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych 54
6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii 55
6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii 55
6.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii 56
7. Źródła finansowania – potencjalne źródła finansowania projektów 57

1. Synteza diagnozy i założenia do strategii

1.1. Podstawowe informacje o Partnerstwie

Partnerstwo Ponidzie zostało zawiązane na mocy porozumienia jednostek samorządu terytorialnego na rzecz utworzenia Obszaru Strategicznej Interwencji Ponidzie (OSI Ponidzie). Współtworzy je dziewięć gmin przynależnych administracyjnie do trzech powiatów województwa świętokrzyskiego – powiatu pińczowskiego, powiatu buskiego i powiatu jędrzejowskiego — oraz jeden samorząd powiatowy. Skład Partnerstwa prezentuje się następująco:

- z powiatu pińczowskiego: Gmina Pińczów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Gmina Złota oraz Powiat Pińczowski,
- z powiatu jędrzejowskiego: Gmina Jędrzejów, Gmina Imielno oraz Gmina Sobków,
- z powiatu buskiego: Miasto i Gmina Nowy Korczyn oraz Miasto i Gmina Wiślica.

Intencją zawiązanego porozumienia było wspólne opracowanie programu strategicznego stanowiącego rekomendację do uwzględnienia OSI Ponidzie w opracowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

Wśród jednostek tworzących Partnerstwo wyróżnić można cztery gminy miejsko-wiejskie oraz pięć gmin wiejskich o różnej wielkości i zróżnicowanym potencjale społeczno-ekonomicznym.

1.2. Podstawowe wnioski z powiązań funkcjonalnych

Partnerskie gminy są ze sobą powiązane terytorialnie – bezpośrednie sąsiedztwo i funkcjonalnie, w szczególności gospodarczo i administracyjnie.

Obszar Partnerstwa Ponidzie to struktura przestrzenna o układzie północnym i południowo-wschodnim. W jego centrum znajduje się gmina Pińczów wraz z miastem powiatowym Pińczów. Drugi ośrodek miejski będący także miastem powiatowym to Jędrzejów, który znajduje się na obszarach granicznych Partnerstwa, w jego północno-zachodniej części. Miasta te poza funkcjami

administracyjnymi wynikającymi z podziału administracyjnego kraju, pełnią również ważne funkcji kulturalne, handlowe oraz przemysłowe. Zważywszy na centralne położenie Pińczowa powiązania przestrzenno-funkcjonalne gmin powiatu buskiego to jest gminy Wiślica i gminy Nowy Korczyn są silniejsze z Pińczowem niż z granicznie położonym Jędrzejowem, który jest ważnym centrum usługowym przede wszystkim dla mieszkańców gminy Sobków i gminy Imielno, w dalszej kolejności dla mieszkańców gminy Kije, Michałów i Pińczów.

Badania przeprowadzone w ramach projektu CWD wskazują na istotne ciążenie gmin obszaru Partnerstwa ku miastu wojewódzkiemu, a także ku Busku-Zdrojowi, jak również – w przypadku skrajnie położonych gmin – ku Kazimierzy Wielkiej (Złota, Wiślica, Nowy Korczyn) oraz ku Morawicy i Chęcinom (Kije, Sobków).

Większość usług można kupić lub zrealizować lokalnie – w danej gminie lub na obszarze Partnerstwa. Wyjątek stanowią zazwyczaj usługi edukacyjne (edukacja na poziomie średnim i wyższym), kulturalne (galerie, muzea, kina, teatry), a także specjalistyczne usługi w zakresie ochrony zdrowia.

Na obszarze Partnerstwa obserwuje się intensywny, wielokierunkowy przepływ osób związany z zatrudnieniem. Większość mieszkańców gmin Kije, Złota, Michałów, Sobków, Imielno, Nowy Korczyn oraz Wiślica wyjeżdża do pracy poza teren swojej gminy, nierzadko również poza obszar Partnerstwa. W przypadku gminy Pińczów przepływ ten wydaje się bardziej zbilansowany – część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie lokalnie, część natomiast podejmuje zatrudnienie poza swoim miejscem zamieszkania. Gmina Jędrzejów wraz z miastem Jędrzejów wydaje się jednostką o najbardziej chłonnym rynku pracy.

Gospodarka partnerskich gmin opiera się głównie na rolnictwie, leśnictwie oraz przetwórstwie rolno-spożywczym. Funkcje przemysłowe na terenie Partnerstwa rozwija przede wszystkim gmina Jędrzejów, w mniejszym stopniu pozostałe gminy powiatu jędrzejowskiego, takie jak gmina Imielno oraz gmina Sobków, a także gmina Pińczów przynależna do powiatu pińczowskiego.

1.3. Kluczowe potencjały i bariery rozwojowe

1.3.1. Potencjały rozwojowe

Potencjały obszaru Partnerstwa to przede wszystkim posiadane zasoby oraz oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie poprzez wytworzenie wartości dodanej dla mieszkańców i interesariuszy Partnerstwa. W trakcie pracy nad raportem diagnostycznym opracowanym w ramach projektu CWD „Centrum Wsparcia

Doradczego" dokonano identyfikacji zasobów występujących na obszarze Partnerstwa. Za najważniejsze uznano:

środowisko naturalne:

Flora i fauna, rzeka Nida i jej rozlewiska, zbiorniki wodne, wysokiej jakości gleby, specyficzna budowa geologiczna, a także występujące lokalnie surowce postrzegane są jako jeden z najważniejszych zasobów i potencjałów obszaru Partnerstwa.
To tutaj występują rzadko spotykane formacje skalne, a także unikatowe w skali całego kraju gatunki roślin i zwierząt.

Z uwagi na ponadprzeciętne walory przyrodnicze i krajobrazowe ponad 83% powierzchni obszaru Partnerstwa zostało zaklasyfikowane jako terytorium szczególnie cenne przyrodniczo, a ponad 80% objęto różnymi formami ochrony przyrody (parki krajobrazowe wraz z otulinami, rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000).

Do istotnych zasobów środowiskowych, które pozostają dotąd niewykorzystane zaliczyć należy lokalne złoża wód mineralnych oraz potwierdzone lecznicze właściwości klimatu, które mogłyby zostać wykorzystane w celu rozwoju działalności uzdrowiskowej i prozdrowotnej.

lokalne firmy i przedsiębiorstwa:

Istotnym potencjałem rozwojowym obszaru Partnerstwa są lokalne firmy i przedsiębiorstwa rolne. Do wiodących branż zaliczyć należy: przetwórstwo rolno-spożywcze, działalność przemysłową, wydobywczą, budowlaną, w dalszej kolejności handlowo-usługową oraz transportową.

Wśród najbardziej rozpoznawalnych produktów obszaru Partnerstwa należy wymienić herbaty produkowane na bazie pokrzywy pińczowskiej, suszone warzywa, przyprawy i zioła oraz przetwory owocowo-warzywne. Do ważniejszych produktów spożywczych wytwarzanych lokalnie zalicza się także ofertę miejscowych zakładów masarskich oraz regionalne nalewki i wina gronowe.

Na obszarze Partnerstwa poza branżą rolno-spożywczą istotną rolę odgrywają również zakłady przetwórstwa przemysłowego oraz zakłady budowlane odpowiedzialne za produkcję materiałów budowlanych przede wszystkim gipsowych i gipsowo-kartonowych.

infrastruktura techniczna – okołoturystyczna, kulturalna i rekreacyjno-sportowa:

Partnerzy dysponują relatywnie dobrze rozwiniętą infrastrukturą do uprawiania sportu i rekreacji, która zaspokaja potrzeby przede wszystkim mieszkańców obszaru Partnerstwa. Część to obiekty nowe lub zmodernizowane, pozostałe wymagają

modernizacji lub doposażenia. Wraz z atrakcyjnymi terenami przyrodniczymi stanowią one istotny potencjał rozwojowy dla sektora usług w zakresie zdrowia, sportu i rekreacji.

lokalne tradycje i obyczaje oraz ważne wydarzenia historyczne:

Mieszkańcy obszaru Partnerstwa mają silne poczucie tożsamości i czują się związani z historią i kulturą miejsca, które zamieszkują. Łączy ich wspólne dziedzictwo kulturowe, tradycje i symbole, a także historia – wydarzenia historyczne, które ukształtowały ludzi i miejsca.

instytucje, stowarzyszenia, fundacje, kluby, lokalni liderzy:

Na obszarze Partnerstwa działają lokalne stowarzyszenia, fundacje oraz organizacje zrzeszające mieszkańców. Aktywni mieszkańcy działają w Ochotniczych Strażach Pożarnych, Kołach Gospodyń Wiejskich, w lokalnych grupach działania, radach sołeckich i organizacjach sportowych, a także zespołach folklorystycznych.

dziedzictwo kulturowe:

Świadectwem bogatej i burzliwej historii Ponidzia są liczne zabytki, spośród których najstarsze datowane są na czasy pradziejowe i przedpiastowskie. Na obszarze Partnerstwa zlokalizowanych jest wiele obiektów architektury sakralnej – kościelnej, klasztornej, pożydowskiej, pałacowej, a także zabytki techniki oraz miejsca pamięci narodowej i pamiątki wojenne, przede wszystkim te z okresu I i II wojny światowej.

1.3.2. Bariery rozwojowe

Wykorzystując zgromadzone w trakcie pracy nad raportem diagnostycznym dane ilościowe i jakościowe dokonano identyfikacji barier, problemów i deficytów rozwojowych istotnych dla obszaru Partnerstwa, a także wskazano problem kluczowy to jest taki, który generuje najwięcej problemów, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Wykorzystując technikę warsztatową zidentyfikowano następujące problemy rozwojowe:

- depopulacja i starzenie się społeczeństwa,
- niezadowalająca jakość powietrza,
- niezadowalający stan wód powierzchniowych,
- niewystarczająca dostępność usług komunalnych,
- niska dostępność komunikacyjna,
- niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości,
- niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy,
- niedostatecznie zagospodarowany potencjał turystyczny i przyrodniczy,
- niedostateczna aktywność społeczna mieszkańców.

Dla każdego zdefiniowanego problemu przeprowadzono analizę przyczynowo-skutkową co zilustrowano poniżej:

skutki:

- obniżenie potencjału gospodarczego – redukcja wolnych zasobów do pracy,
- obniżenie potencjału społecznego,
- zmiany w popycie na usługi publiczne i prywatne oraz na infrastrukturę techniczną i społeczną (usługi edukacyjne, społeczne, kulturalne),
- wzrost kosztów na usługi zdrowotne i społeczne, niższe dochody gminy,
- konieczność wydłużenia okresu aktywności zawodowej,
- rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami,
- niewystarczająca integracja społeczna – wykluczenie społeczne,
- rozwarstwienie ekonomiczne,
- zmiana modelu opieki nad osobami starszymi

depopulacja i starzenie się społeczeństwa

przyczyny:

- niski przyrost naturalny,
- migracje wewnętrzne i zewnętrzne,
- wydłużenie czasu trwania życia,
- **niewystarczająca atrakcyjność obszaru Partnerstwa jako miejsca dobrego do życia**

OBNIŻENIE ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA JAKO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
(migracja mieszkańców do miejsc o lepszych warunkach do życia)
DEGRADACJA ZASOBU PRZYRODNICZEGO
(osłabienie potencjału turystycznego obszaru Partnerstwa)

skutki:

- smog w sezonie grzewczym,
- zwiększona zachorowalność na choroby układu oddechowego, nowotwory i choroby układu krążenia,
- obniżony komfort życia mieszkańców

niezadowalająca jakość powietrza

przyczyny:

- zjawisko niskiej emisji – stosowanie tradycyjnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania i paliw,
- niskie parametry termoizolacyjne zabudowy publicznej i prywatnej – zwiększone zużycie paliw,
- małe zainteresowanie mieszkańców wymianą źródeł ogrzewania na ekologiczne – obawa przed wzrostem kosztów eksploatacyjnych,
- niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców,
- wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu,
- brak wystarczających środków finansowych na inwestycje ekologiczne

OBNIŻENIE ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA JAKO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
(migracja mieszkańców do miejsc o lepszych warunkach do życia)
DEGRADACJA ZASOBU PRZYRODNICZEGO
(osłabienie potencjału turystycznego obszaru Partnerstwa)

skutki:

- utrudnienia w zaopatrzeniu w wodę (rolnictwo, leśnictwo, przemysł, turystyka),
- zanik przepływu wody w ciekach wodnych, wysychanie zbiorników wodnych,
- degradacji ekosystemów wodnych, mokradłowych i bagiennych, degradacja gleb,
- większa koncentracja zanieczyszczeń,
- zmniejszenie atrakcyjności przyrodniczej i sportowo-rekreacyjnej

niezadowalający stan wód powierzchniowych

przyczyny:

- zmiany klimatyczne, niekorzystna periodyzacja klimatu (dłuższe okresy suche),
- wysoki pobór wody związany z działalnością człowieka (rolnictwo, leśnictwo, przemysł),
- stosowanie nieekologicznych rozwiązań w rolnictwie,
- niski zasób wód retencyjnych, brak rozwiązań zatrzymujących wodę,
- **niewystarczająca dostępność usług komunalnych** – niedorozwój infrastruktury sieciowej, przede wszystkim wodno-kanalizacyjnej,
- **niezadowalająca jakość powietrza** – transfer zanieczyszczeń do wód powierzchniowych za pośrednictwem opadów atmosferycznych,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców

OBNIŻENIE ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA JAKO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
(migracja mieszkańców do miejsc o lepszych warunkach do życia)
DEGRADACJA ZASOBU PRZYRODNICZEGO
(osłabienie potencjału turystycznego obszaru Partnerstwa)

skutki:

- obniżony komfort życia mieszkańców, głownie obszarów wiejskich,
- zanieczyszczenie i degradacja terenów zielonych,
- niezadowalający stan wód powierzchniowych,
- niezadowalająca jakość powietrza

niewystarczająca dostępność usług komunalnych

przyczyny:

- wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych – brak środków finansowych w budżetach gmin na inwestycje infrastrukturalne,
- słabo rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna,
- słabo rozwinięta sieć gazowa

OBNIŻENIE ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA JAKO MIEJSCA ZAMIESZKANIA
(migracja mieszkańców do miejsc o lepszych warunkach do życia)

skutki:

- utrudniona komunikacja z gminami ościennymi, miastami powiatowymi i miastem wojewódzkim,
- utrudniony dostęp do usług niedostępnych na terenie gminy,
- wykluczenie części społeczeństwa, która nie dysponuje własnym środkiem transportu,
- wzmożony ruch samochodowy – wzrost hałasu oraz stopnia zanieczyszczenia powietrza,
- zerwanie więzi z miejscem zamieszkania we wczesnym etapie rozwoju – młodzi ludzie wyjeżdzający do szkół ponadpodstawowych nie wracają do swoich rodzinnych miejscowości po ukończeniu nauki

niska dostępność komunikacyjna

przyczyny:

- białe plamy komunikacyjne – transport publiczny nie dociera do wszystkich miejscowości,
- brak odpowiedniej sieci dróg,
- zły stan infrastruktury drogowej,

- brak siatki regularnych połączeń,
- niewystarczające środki finansowe na inwestycje drogowe,
- nierentowność połączeń – firmy transportowe nie osiągają oczekiwanych zysków,
- niedorozwój ścieżek pieszo-rowerowych

OBNIŻENIE ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA JAKO MIEJSCA PRACY (migracja mieszkańców do miejsc o lepszych warunkach do życia)

skutki:

- **niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy**,
- brak dużych, nowoczesnych firm,
- niskie dochody z podatku PIT i CIT,
- brak wypracowanej marki produktu

niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości

przyczyny:

- niedostateczne wsparcie istniejących i potencjalnych inwestorów,
- niedostateczne skomunikowanie i uzbrojenie terenów dla potencjalnych inwestorów,
- niedostatecznie przygotowana oferta inwestycyjna,
- niedostateczna liczba instytucji otoczenia biznesu,
- ograniczenia inwestycyjne wynikające z obowiązujących form ochrony przyrody,
- niewystarczająca profesjonalizacja gospodarki rolnej,
- brak wspólnej organizacji zbytu produktów rolnych,
- niedobór wykwalifikowanych kadr,
- niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców,
- **niedostatecznie zagospodarowany potencjał turystyczny i przyrodniczy**

OBNIŻENIE ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA JAKO MIEJSCA PRACY (migracja mieszkańców do miejsc o lepszych warunkach do życia)

skutki:

- niska konkurencyjność obszaru Partnerstwa jako atrakcyjnego miejsca do pracy

niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy

przyczyny:

- dominacja gospodarki opartej na rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym,
- niewielki odsetek miejsc pracy w sektorze poza-rolniczym,
- niekonkurencyjne płace,
- **niedostatecznie zagospodarowany potencjał turystyczny i przyrodniczy**

NIEWIELKA ROLA TURYSTYKI JAKO LICZĄCEGO SIĘ SEKTORA GOSPODARKI

skutki:

- niedostateczna rola turystyki jako liczącego się sektora lokalnej gospodarki,
- niski stopień konkurencyjności lokalnej oferty turystycznej, lokalnych produktów turystycznych – przyjazdy krótkoterminowe,
- niewykształcona marka miejsca – brak rozpoznawalności,
- utrata korzyści gospodarczych płynących z wykorzystania potencjału turystycznego,
- poczucie niewykorzystanych szans

niedostatecznie zagospodarowany potencjał turystyczny i przyrodniczy

przyczyny:

- słabo rozwinięta infrastruktura około-turystyczna (noclegowa, gastronomiczna),
- niewystarczająco rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa,
- niski potencjał branż turystycznych – organizacji, przedsiębiorców i firm,
- brak sprecyzowanej grupy odbiorców usług turystycznych,
- niski stopień współpracy z liczącymi się w regionie ośrodkami turystycznymi, np. Busko-Zdrój,
- **niska dostępność komunikacyjna**,
- niezagospodarowane obiekty zabytkowe,
- brak statusu miejscowości uzdrowiskowej – Pińczów,
- brak skoordynowanych i przemyślanych działań promocyjnych

skutki:

- słaba znajomość spraw gminy, problemów jej rozwoju,
- niewielki wpływ mieszkańców na bieg spraw we wspólnocie samorządowej,
- niski stopień integracji i zaangażowania wspólnot lokalnych,
- obojętność lub nasilenie się niezadowolenia, postaw roszczeniowych,

- zaburzona komunikacja pomiędzy samorządem a mieszkańcami,
- brak wiedzy o opiniach mieszkańców,
- niedostateczna liczba partnerów wśród organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz wspólnot lokalnych

niedostateczna aktywność społeczna mieszkańców

przyczyny:

- bierność, niechęć do wspólnych działań,
- nieskuteczny dialog – niedostateczna wiedza lub przekonanie o skuteczności różnych form partycypacji społecznej,
- bariery w komunikacji z mieszkańcami,
- poczucie braku sprawczości i wpływu na sprawy gminy wśród mieszkańców

Na podstawie przeprowadzonej analizy przyczynowo-skutkowej dla tak zdefiniowanych problemów i barier rozwojowych uznano, iż problemem kluczowym obszaru Partnerstwa jest:

„niewystarczająca atrakcyjność osadnicza obszaru Partnerstwa oraz niezadawalający stopień rozwoju gospodarczego".

1.4. Kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru Partnerstwa

W podrozdziale 1.3. zidentyfikowano najważniejsze produkty i zasoby oraz zdiagnozowano problemy i deficyty obszaru Partnerstwa. Na wyżej wymienione elementy wpływają różnego rodzaju czynniki, które w procesie rozwoju mogą wzmacniać lub osłabiać potencjały Partnerstwa oraz pogłębiać lub przyczyniać się do eliminowania zdiagnozowanych problemów. Czynniki te definiuje się jako determinanty. Mogą mieć one charakter mierzalny (np. dostępność komunikacyjna, dostępność określonych usług) lub trudno-mierzalny (np. zaufanie, współpraca, wspólna wizja rozwoju). Determinanty rozwojowe zidentyfikowane dla obszaru Partnerstwa zaprezentowano w układzie klasycznej analizy SWOT (szanse, zagrożenia, silne i słabe strony).

Tabela 1. Determinanty potrzeb rozwojowych obszaru Partnerstwa zaprezentowane w układzie SWOT.

MOCNE STRONY

- walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- walory kulturowe i turystyczne,
- poczucie bezpieczeństwa,
- poczucie tożsamości lokalnej, patriotyzm lokalny,
- wysoka jakość przestrzeni publicznych,
- dogodne warunki do rozwoju rolnictwa i produkcji rolno-spożywczej (położenie, gleby, klimat)

SŁABE STRONY

- niska dostępność komunikacyjna,
- niska dostępność dobrze płatnych i atrakcyjnych miejsc pracy,
- niedorozwój infrastruktury sieciowej,
- niedorozwój infrastruktury okołoturystycznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej,
- niedorozwój oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej,
- słabe warunki do otwarcia i prowadzenia własnej firmy,
- mała liczba firm z branży turystycznej,
- słaba promocja regionu, brak marki regionu (Ponidzie)

SZANSE

- zatrzymanie mieszkańców,
- wspólna wizja rozwoju partnerskich JST,
- integracja działań prorozwojowych,
- intensyfikacja współpracy z liczącymi się ośrodkami turystycznymi w regionie (Busko-Zdrój, Góry Świętokrzyskie),
- intensyfikacja współpracy międzysektorowej,
- rozwój nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa,
- profesjonalizacja branży turystycznej i przemysłów czasu wolnego,
- wzmocnienie marki i rozpoznawalności obszaru Partnerstwa, w tym produktów lokalnych,
- stabilizacja sytuacji finansowej JST,
- tworzenie dobrego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości,
- angażowanie się mieszkańców i przedsiębiorców we współpracę na rzecz rozwoju

ZAGROŻENIA

- zanik usług publicznych i rynkowych,
- wzrost kosztów usług,
- pauperyzacja społeczeństwa,
- zmiany klimatyczne,
- „wysysanie" zasobów do bardziej atrakcyjnych ośrodków miejskich,
- pogarszanie się parametrów środowiskowych,
- brak środków finansowych na rozwój, w tym na realizację kapitałochłonnych przedsięwzięć infrastrukturalnych,
- przewaga konkurencyjna liczących się ośrodków turystycznych w województwie (Busko-Zdrój, Góry Świętokrzyskie)

Źródło: Oprac. własne.

1.5. Kluczowe wyzwania oraz kierunki strategicznej interwencji i współpracy

Wymienione w podrozdziale 1.4. determinanty są czynnikami wpływającymi na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru Partnerstwa. Większość z nich oddziałuje stymulująco na procesy rozwojowe. Z analiz przeprowadzonych w ramach projektu CWD wynika, iż determinantami, które mogą ten proces hamować są między innymi: depopulacja i towarzyszące jej negatywne zjawiska demograficzne, pogłębiająca się pauperyzacja społeczeństwa, wykluczenie komunikacyjne, pogarszająca się jakość środowiska naturalnego, niedorozwój infrastruktury (sieciowej, okołoturystycznej, kulturalnej i rekreacyjno-sportowej), niska atrakcyjność inwestycyjna, trudna sytuacja finansowa samorządów oraz brak funduszy na przedsięwzięcia rozwojowe. Powodują one stopniową marginalizację obszarów wiejskich i utratę funkcji społeczno-gospodarczych przez ośrodki miejskie.

Mając powyższe na uwadze wskazano następujące kluczowe wyzwania i kierunki strategicznej interwencji:

transport i komunikacja:

- poprawa dostępności komunikacyjnej,
- rozwój transportu ekologicznego

środowisko naturalne:

- ograniczenie niskiej emisji,
- wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- wzrost stopnia wykorzystania ekologicznych rozwiązań w rolnictwie,
- zwiększenie warunków dla retencjonowania wód

infrastruktura komunalna:

- budowa i rozbudowa infrastruktury sieciowej

turystyka i przemysły czasu wolnego:

- turystyczne zagospodarowanie obiektów dziedzictwa kulturowego,
- rozwój bazy okołoturystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturanej i uzdrowiskowej
- wzrost jakości i dostępności oferty sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej, prozdrowotnej

promocja:

- budowa marki regionu w oparciu o lokalne produkty i walory przyrodniczo-kulturowe,
- budowa zintegrowanego produktu turystycznego

gospodarka i przedsiębiorczość:

- tworzenie rynku zbytu produktów rolno-spożywczych,
- świadczenie specjalistycznego doradztwa dla przedsiębiorców i inwestorów,
- pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców regionu,
- kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
- rozwój MŚP, w tym tych z branży turystycznej

kapitał społeczny:

- integracja międzypokoleniowa,
- aktywizacja osób starszych,
- wspieranie inicjatyw lokalnych,
- prowadzenie umiejętnego dialogu społecznego

2. Cele Partnerstwa

2.1. Wizja i misja rozwoju Partnerstwa

Wizja rozwoju Partnerstwa została sformułowana przy udziale Rady Partnerstwa, Grupy Roboczej oraz interesariuszy społeczno-gospodarczych obszaru Partnerstwa. Na jej kształt wpłynęły wnioski z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej opisane w raporcie diagnostycznym, a także rezultaty prac warsztatowych i spotkań dyskusyjnych. Wypracowana wspólnie wizja rozwoju, będąca w zgodzie ze wskazanymi wnioskami, została spisana w następującym brzmieniu:

„Ponidzie w 2030 roku jest:

- **regionem słynącym z czystego środowiska naturalnego, atrakcyjnym turystycznie – dziedzictwo przyrodniczo-kulturalne jest dumą jego mieszkańców, a oferta kulturalno-rekreacyjna jego znakiem „firmowym",**
- **regionem prężnie się rozwijającym, z atrakcyjnymi miejscami pracy oraz wysokiej jakości usługami, po które sięgają nie tylko jego mieszkańcy, ale także osoby przyjezdne,**
- **regionem ludzi przedsiębiorczych, dbających o środowisko naturalne, aktywnie spędzających czas na łonie natury, którzy angażują się w sprawy ważne dla swojej lokalnej społeczności,**
- **regionem wnoszącym wkład w rozwój gospodarczy, społeczny i kulturowy Województwa Świętokrzyskiego, Polski i Europy."**

W powiązaniu z wizją zdefiniowano również misję Partnerstwa to jest cel nadrzędny – główny, którego realizacja pozwoli na stopniowe urzeczywistnienie sformułowanej wizji. Misją Partnerstwa Ponidzie jest:

„Wzrost atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz rozwój gospodarczy regionu poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru Partnerstwa".

2.2. Cele strategiczne Partnerstwa

W oparciu o sformułowaną wizję oraz misję Partnerstwa, a także zidentyfikowane w procesie diagnostycznym kluczowe wyzwania i kierunki interwencji zdefiniowano sześć celów strategicznych, które przedstawiono na Ryc.1.

Ryc. 1. Cele strategiczne Partnerstwa Ponidzie.

ŚRODOWISKO

- **Zielone Ponidzie**
- **Czyste Ponidzie** – zwiększenie dostępności usług komunalnych
- **Mobilne Ponidzie** – zwiększenie dostępności komunikacyjnej

GOSPODARKA

- **Markowe Ponidzie**
- **Konkurencyjne Ponidzie** – rozwój lokalnej gospodarki | wzrost znaczenia lokalnych produktów

SPOŁECZEŃSTWO

- **Silne Ponidzie** – rozwój kapitału społecznego

Źródło: Oprac. własne.

2.2.1. Zielone Ponidzie

Cel strategiczny odpowiada na istotny dla Partnerstwa problem jakim jest niezadowalająca jakość powietrza i wód powierzchniowych.

Środowisko przyrodnicze Ponidzia postrzegane jest jako jeden z najważniejszych zasobów i potencjałów regionu. Ponad 83% powierzchni Partnerstwa zostało bowiem zaklasyfikowane jako terytorium szczególnie cenne przyrodniczo, a ponad 80% objęto różnymi formami ochrony przyrody (obszary Natura 2000, parki krajobrazowe wraz z otulinami, rezerwaty przyrody, obszary występowania wód leczniczych). Jakość środowiska przyrodniczego decyduje o atrakcyjności regionu jako miejsca zamieszkania, wpływa na jakość życia mieszkańców oraz stanowi ważny czynnik rozwoju turystyki uzdrowiskowej oraz prozdrowotnej. Wobec powyższego

zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz niwelowanie negatywnych skutków działalność ludzkiej na środowisko stanowi jedno z głównych wyzwań Partnerstwa. Kluczowe dla realizacji przedmiotowego celu będą działania skoncentrowane na:

- ochronie, zachowaniu lub poprawie stanu głównych komponentów środowiska naturalnego,
- transformacji energetycznej opartej na odnawialnych źródłach energii,
- adaptacji do zmian klimatu oraz zapobieganiu skutkom zagrożeń naturalnych.

Osiągnięcie celu 1. – **Zielone Ponidzie** jest powiązane z celem 4. – **Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych** oraz celem 5. **Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej**. Cel 1. oraz cele operacyjne 1.1.-1.3. ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ to jest celem strategicznym (2.) **przyjazny dla środowiska i czysty region** oraz celami operacyjnymi: (2.1.) poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego, (2.2.) adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych, (2.3.) energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.

Ryc. 2. Zielone Ponidzie – cele operacyjne i kierunki działań.

Cele operacyjne (kierunki działań) w ramach celu 1.

- 1.1. **ochrona środowiska przyrodniczego** – ograniczenie niskiej emisji, ochrona wód i gleb, ochrona bioróżnorodności i krajobrazu przyrodniczego, podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
- 1.2. **rozwój zielonej energii** – zwiększenie udziału OZE w sferze gospodarczej, publicznej i prywatnej, zwiększenie efektywności energetycznej (polepszenie parametrów termomodernizacyjnych budynków, modernizacja oświetlenia), rozwój infrastruktury energetycznej (farmy fotowoltaiczne)
- 1.3. **adaptacja do zmian klimatu** – rozwój zrównoważonej gospodarki wodnej i zapobieganie skutkom zagrożeń naturalnych (zwiększenie naturalnej i sztucznej retencji), rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (zwiększenie retencji krajobrazowej)

Źródło: Oprac. własne.

Wszystkie cele operacyjne mają charakter horyzontalny i odnoszą się do całego obszaru Partnerstwa.

2.2.2. Markowe Ponidzie

Cel strategiczny stanowi bezpośrednią odpowiedź na jeden z deficytów obszaru Partnerstwa jakim jest niedostatecznie zagospodarowany potencjał turystyczny i przyrodniczy.

Do mocnych stron Partnerstwa należy zaliczyć unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Jednakże infrastruktura turystyczna (sportowo-rekreacyjna, uzdrowiskowa, kulturalna) oraz infrastruktura towarzysząca, jak i związana z nią oferta usługowa nie jest wystarczająca dla profesjonalizacji przemysłu turystycznego oraz budowania przewagi konkurencyjnej w oparciu o regionalne produkty turystyczne. Wobec powyższego wzmocnienie roli turystyki jako liczącego się sektora lokalnej gospodarki uznaje się za jedno z wyzwań Partnerstwa. Kluczowe dla realizacji przedmiotowego celu będą działania skoncentrowane na:

- rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej,
- rozwoju jakości i dostępności usług turystycznych oraz
- kreowaniu wizerunku regionu w oparciu o stworzone i wypromowane produkty turystyczne.

Osiągnięcie celu 2. – **Markowe Ponidzie** jest powiązane z celem 1. – **Zielone Ponidzie** oraz celem 3. **Konkurencyjne Ponidzie – rozwój lokalnej gospodarki oraz wzrost znaczenia lokalnych produktów**. Cel 2. oraz cele operacyjne 2.1.-2.3. ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ to jest celem strategicznym (1.) **inteligentna gospodarka i aktywni ludzie** oraz celem operacyjnym (1.3.) wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.

Ryc. 3. Markowe Ponidzie – cele operacyjne i kierunki działań.

Cele operacyjne (kierunki działań) w ramach celu 2.

- 2.1. **rozwój infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej i rekreacyjnej** – rozwój bazy gastronomicznej, noclegowej, kulturalnej, uzdrowiskowej i sportowo-rekreacyjnej, adaptacja obiektów zabytkowych do funkcji turystycznych
- 2.2. **rozwój usług turystycznych** – rozwój przedsiębiorczości w obszarze usług turystycznych, wzmocnienie potencjału organizacji turystycznych
- 2.3. **kreowanie wizerunku** – kreowanie, wdrażanie oraz promocja produktów turystycznych uwzględniających potrzeby różnych grup odbiorców, budowa marki regionu we współpracy z liczącymi się ośrodkami i organizacjami turystycznymi, budowa zintegrowanego systemu promocji turystycznej

Źródło: Oprac. własne.

Cel operacyjny 2.1. ma częściowo charakter terytorialnie skoncentrowany – determinują go lokalizacja atrakcji turystycznych, występowanie zasobów uzdrowiskowych czy lokalizacja obiektów zabytkowych. Pozostałe cele operacyjne (2.2 i 2.3.) mają charakter horyzontalny i odnoszą się do całego obszaru Partnerstwa.

2.2.3. Konkurencyjne Ponidzie – rozwój lokalnej gospodarki oraz wzrost znaczenia lokalnych produktów

Cel strategiczny odpowiada na istotny dla Partnerstwa problem jakim jest niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy.

Gospodarka obszaru Partnerstwa oparta jest w zdecydowanej mierze na rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym oraz na szeroko pojętych usługach. Produkcja przemysłowa w regionie jest skoncentrowana terytorialnie i rozwija się na obszarach o najkorzystniejszych warunkach do inwestowania to jest przede wszystkim na terenie gminy Jędrzejów, w mniejszym stopniu w gminie Pińczów i gminie Kije. Prowadzona lokalnie działalność gospodarcza jest zazwyczaj nisko dochodowa i nie przyczynia się w zadowalającym stopniu do wzrostu potencjału ekonomiczno-finansowego obszaru Partnerstwa. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy wskazują także na deficyt nowoczesnych i dobrze płatnych miejsc pracy. Perspektywa lepszej oferty i wyższych wynagrodzeń stanowi bardzo istotny czynnik, który skłania wielu mieszkańców do emigracji zarobkowej przyczyniając się do osłabienia potencjału rozwojowego obszaru Partnerstwa. Wobec powyższego istotne dla realizacji przedmiotowego celu będą działania skoncentrowane na:

- kreowaniu konkurencyjnych warunków do inwestowania w regionie,
- rozwoju wykwalifikowanych kadr oraz
- wspieraniu kluczowych z perspektywy rozwoju regionu gałęzi gospodarki.

Założeniem planowanych działań jest przede wszystkim:

- rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz ugruntowanie roli obszaru Partnerstwa jako ważnego centrum zbytu produktów rolno-spożywczych,
- efektywne wykorzystanie potencjału obszaru Partnerstwa opartego na walorach środowiskowo-kulturowych poprzez rozwój funkcji turystycznej oraz działalności prozdrowotnej i uzdrowiskowej,
- tworzenie nowych i rozwój istniejących terenów inwestycyjnych oraz lokalnych stref aktywności gospodarczej, a także wspieranie rozwoju lokalnych instytucji otoczenia biznesu.

Osiągnięcie celu 3. – **Konkurencyjne Ponidzie – rozwój lokalnej gospodarki oraz wzrost znaczenia lokalnych produktów** jest powiązane z celem 2. – **Markowe Ponidzie**. Cel 3. oraz cele operacyjne 3.1.-3.3. ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ to jest celem strategicznym (1.) **inteligentna gospodarka i aktywni ludzie** oraz celami operacyjnymi: (1.1.) zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki, (1.2.) kompetentne kadry dla gospodarki regionu, (1.3.) wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.

Ryc. 4. Konkurencyjne Ponidzie – rozwój lokalnej gospodarki oraz wzrost znaczenia lokalnych produktów.

Cele operacyjne (kierunki działań) w ramach celu 3.

- 3.1. **kreowanie korzystnych warunków do inwestowania** – tworzenie konkurencyjnej oferty dla potencjalnych inwestorów, efektywne wsparcie przedsiębiorców, rozwój instytucji otoczenia biznesu
- 3.2. **wzrost podaży wykwalifikowanych kadr**
- 3.3 **wspieranie kluczowych branż gospodarki regionu** – tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, rozwój lokalnej przedsiębiorczości w oparciu o surowce naturalne oraz efektywne wykorzystywanie potencjału turystycznego

Źródło: Oprac. własne.

Cel operacyjny 3.1. ma częściowo charakter terytorialnie skoncentrowany. Pozostałe cele operacyjne (3.2 i 3.3.) mają charakter horyzontalny i odnoszą się do całego obszaru Partnerstwa.

2.2.4. Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych

Cel strategiczny stanowi bezpośrednią odpowiedź na jeden z deficytów obszaru Partnerstwa jakim jest niedostateczny rozwój gminnej infrastruktury sieciowej – wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej.

Gospodarka wodno-ściekowa i energetyczna na obszarze Partnerstwa nie spełnia współczesnych standardów i oczekiwań mieszkańców. Województwo świętokrzyskie, jak i cały obszar Partnerstwa charakteryzuje się wyjątkowo niskim odsetkiem osób korzystających z oczyszczalni ścieków, co determinuje fakt, iż ścieki komunalne są jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń wód i gleb. Na terenie Partnerstwa zdiagnozowano także niemalże całkowity brak sieci ciepłowniczej – gazowej. Niedorozwój, a nierzadko brak sieci gazowej powoduje, że ta forma ogrzewania nie jest rozpatrywana jako alternatywa dla tradycyjnych, nie-ekologicznych źródeł grzewczych będących przyczyną zjawiska tzw. niskiej emisji charakterystycznego zarówno dla obszaru Partnerstwa, jak i całego Województwa świętokrzyskiego. Wobec powyższego kluczowe dla realizacji przedmiotowego celu będą działania skoncentrowane na:

- rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- rozwoju infrastruktury energetycznej oraz
- rozwój gospodarki odpadami.

Założeniem planowanych działań jest niwelowanie różnic występujących pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskim w zakresie dostępu do infrastruktury sieciowej, a także zachowanie jakości środowiska naturalnego, w tym w szczególności walorów przyrodniczych obszarów chronionych.

Wobec tego osiągnięcie celu 4. – **Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych** jest powiązane z celem 1. – **Zielone Ponidzie**, w szczególności z celem operacyjnym **1.1. ochrona środowiska przyrodniczego**. Cel 4. oraz cele operacyjne 4.1.-4.2. ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ to jest celem strategicznym (2.) **przyjazny dla środowiska i czysty region** oraz celami operacyjnymi: (2.1.) poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego, (2.3.) energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.

Ryc. 5. Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych – cele operacyjne i kierunki działań.

Cele operacyjne (kierunki działań) w ramach celu 4.

- 4.1. **rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej**
- 4.2. **rozwój infrastruktury energetycznej**
- 4.3. **rozwój gospodarki odpadami**

Źródło: Oprac. własne.

Wszystkie cele operacyjne mają charakter horyzontalny i odnoszą się do całego obszaru Partnerstwa.

2.2.5. Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej

Cel strategiczny odpowiada na istotny dla mieszkańców problem jakim jest niewystarczający stopień skomunikowania partnerskich jednostek z miastami i powiatami ościennymi.

Na obszarze Partnerstwa znajduje się nadal wiele miejscowości, które nie są obsługiwane przez komunikację zbiorową. Brak regularnej siatki połączeń sprawia, iż mieszkańcy pozbawieni własnego środka transportu mają ograniczony dostęp do podstawowych usług, jak i usług wyższego rzędu, co wpływa na jakość ich życia oraz poczucie bezpieczeństwa. Sytuację pogarsza niezadowalający stan części infrastruktury drogowej, a także bardzo słabo rozwinięta sieć połączeń rowerowych, która mogłyby stanowić zero-emisyjną, przyjazną środowisku alternatywę dla transportu samochodowego. Swobodny przepływ ludzi między partnerskimi jednostkami oraz między obszarem Partnerstwa a gminami i powiatami ościennymi jest również ważny z perspektywy rozwoju funkcji turystycznej. Kluczowe dla realizacji przedmiotowego celu będą działania skoncentrowane na:

- rozwoju sieci dróg i połączeń pieszo-rowerowych oraz
- rozwoju regularnych sieci połączeń międzygminnych i regionalnych.

Planowane działania powinny uwzględniać kreowanie spójnej sieci dróg, w tym połączeń pieszo-rowerowych oraz poprawę parametrów infrastruktury drogowej i transportu publicznego.

Osiągnięcie celu 5. – **Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej** jest powiązane z celem 1. – **Zielone Ponidzie**, w szczególności z celem operacyjnym **1.1. ochrona środowiska przyrodniczego**, a także celem 2. – **Markowe Ponidzie**. Cel

5. oraz cele operacyjne 5.1.-5.3. ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ to jest celem strategicznym 2. **przyjazny dla środowiska i czysty region** oraz celem strategicznym 3. **wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi**, a także celami operacyjnymi tejże strategii: odpowiednio (2.1.) poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego oraz (3.3.) wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.

Ryc. 6. Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej – cele operacyjne i kierunki działań.

Cele operacyjne (kierunki działań) w ramach celu 5.

- 5.1. **rozwój sieci drogowej** – rozbudowa i modernizacja infrastruktury dróg gminnych i powiatowych
- 5.2. **rozwój sieci komunikacji pieszo-rowerowej** – projektowanie szlaków rowerowych, rozbudowa i modernizacja infrastruktury pieszo-rowerowej
- 5.3. **rozwój regularnej siatki połączeń międzygminnych i regionalnych**

Źródło: Oprac. własne.

Wszystkie cele operacyjne mają charakter horyzontalny i odnoszą się do całego obszaru Partnerstwa.

2.2.6. Silne Ponidzie – rozwój kapitału społecznego

Cel strategiczny stanowi bezpośrednią odpowiedź na jeden z deficytów obszaru Partnerstwa jakim jest niedostateczna aktywność społeczna mieszkańców. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy wskazują na niezadawalający stopień integracji społecznej, rosnącą liczbę osób zagrożonych wykluczeniem oraz niezadawalające zainteresowanie mieszkańców spawami ważnymi dla gminy.

Aktywność społeczna i obywatelska stanowi fundament rozwoju każdej jednostki. Zaangażowanie społeczności lokalnej we współtworzenie dobrostanu danej gminy świadczy o gotowość jej mieszkańców do podejmowania i realizacji oddolnych inicjatyw na rzecz wspólnego dobra. Postawy proaktywne i prospołeczne tworzą silne więzi i poczucie solidarności.

Podstawą budowania społeczeństwa obywatelskiego jest także skuteczny dialog społeczny, przede wszystkim między przedstawicielami administracji publicznej a mieszkańcami. Wobec powyższego kluczowe dla realizacji przedmiotowego celu będą działania skoncentrowane na:

- wspieraniu oddolnych inicjatyw lokalnych,
- integracji międzypokoleniowej i aktywizacji osób starszych oraz
- prowadzeniu umiejętnego dialogu społecznego.

Ryc. 7. Silne Ponidzie – rozwój kapitału społecznego – cele operacyjne i kierunki działań.

Cele operacyjne (kierunki działań) w ramach celu 6.

- 6.1. **wspieranie inicjatyw lokalnych**
- 6.2. **integracja międzypokoleniowa i aktywizacja osób starszych**
- 6.3. **prowadzenie umiejętnego dialogu społecznego**

Źródło: Oprac. własne.

Cel 6. oraz powiązane z nim cele operacyjne ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ to jest celem strategicznym 3. **wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi**, a także celami operacyjnymi tejże strategii: (3.1.) silny kapitał społeczny w regionie, (3.2.) powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym, (3.3.) wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.

Wszystkie cele operacyjne mają charakter horyzontalny i odnoszą się do całego obszaru Partnerstwa.

3. Projekty

3.1. Projekty strategiczne

Projekty strategiczne to takie przedsięwzięcia, które realizują jeden lub więcej niż jeden ze zdefiniowanych celów strategicznych. Rozwiązują one zdiagnozowane problemy w oparciu o zidentyfikowane potencjały obszaru Partnerstwa będąc zgodnymi z celami rozwojowymi dokumentów strategicznych wyższego rzędu.

Prace nad projektami strategicznymi Partnerstwa Ponidzie przebiegały dwuetapowo:

- w pierwszej kolejności Grupa Robocza, Rada Partnerstwa, a także interesariusze zgłaszali propozycji działań strategicznych, które ich zdaniem najpełniej realizują zdefiniowane cele strategiczne; propozycje działań były wypracowywane podczas warsztatów Grupy Roboczej oraz spotkań z interesariuszami obszaru Partnerstwa,
- następnie zgłoszone pomysły analizowano i grupowano opracowując na ich podstawie pięć projektów strategicznych zgodnych z zasadami dostępności opisanymi w Tab. 2.

Tabela 2. Kryteria dostępności projektów strategicznych.

Nazwa kryterium	Opis kryterium
partnerski	realizowany wspólnie przez Partnerów lub wytwarzający wspólny rezultat dla Partnerów, mający wpływ na rozwój więcej niż jednego członka Partnerstwa
zintegrowany	rozwiązujący problemy w co najmniej dwóch wymiarach interwencji (wymiarze gospodarczym, społecznym, środowiskowym lub przestrzennym), wykorzystujący szerszy zakres potencjałów, odpowiadający na szerszy zakres potrzeb różnych grup beneficjentów końcowych
komplementarny	komplementarny z innymi projektami określonymi w strategii (strategicznymi lub uzupełniającymi) lub innymi projektami na obszarze Partnerstwa, których realizacja jest w sposób wiarygodny przesądzona

Źródło: Związek Miast Polskich. Oprac. własne.

Opisy projektów strategicznych w formie fiszek stanowią załącznik nr 1-5 do dokumentu strategii terytorialnej.

Tabela 3. Lista projektów strategicznych Partnerstwa Ponidzie.

Nazwa projektu	Projekt partnerski	Projekt zintegrowany	Projekt komplementarny
Zielona Energia dla Ponidzia	tak	tak	tak
Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej	tak	tak	tak
Budowa zbiorników retencyjnych	tak	tak	tak
Szlak turystyczny NIDA	tak	tak	tak
Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej	tak	tak	tak

Źródło: Oprac. własne.

3.2. Projekty uzupełniające

Opisane w niniejszym rozdziale projekty strategiczne (przedsięwzięcia strategiczne) realizują przede wszystkim założenia celów strategicznych:

- **Zielone Ponidzie**,
- **Markowe Ponidzie**,
- **Konkurencyjne Ponidzie** – rozwój lokalnej gospodarki | wzrost znaczenia lokalnych produktów,
- **Czyste Ponidzie** – zwiększenie dostępności usług komunalnych.

Należy, jednakże zaznaczyć, iż poza zdefiniowanymi przedsięwzięciami samorządy tworzące Partnerstwo mogą podejmować dodatkowe inicjatywy zmierzające do realizacji celów strategicznych.

Pomimo, iż w strategii terytorialnej Partnerstwa nie zdefiniowano projektów odnoszących się bezpośrednio do dwóch pozostałych celów to jest celu **Mobilne**

Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz **Silne Ponidzie – rozwój kapitału społecznego**, należy zwrócić uwagę na przedsięwzięcia realizowane lub planowane do realizacji przez poszczególnych Partnerów. Zgodnie z założeniami strategia terytorialna oprócz projektów strategicznych może zawierać (w sposób nieobligatoryjny) **projekty uzupełniające**. Są to takie projekty, które Partnerstwo uznaje za ważne, jednak nie można ich uznać za w pełni partnerskie lub w pełni zintegrowane.

Wobec powyższego za projekty uzupełniające Partnerstwo uznało przedsięwzięcia takie jak:

- **„Przebudowa dworca [w Pińczowie]"** (okres realizacji: 2021-2023 – **przedsięwzięcie realizowane** w ramach projektu **„Wsparcie multimodalnej mobilności na terenie Gminy Pińczów"**, dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (oś priorytetowa 3 Działanie 3.4. Strategia niskoemisyjna, wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej)[1], wpisujące się w cel **Mobilne Ponidzie**

oraz przedsięwzięcia takie jak:

- Forum Organizacji Pozarządowych w Pińczowie,
- Forum Przedsiębiorców Powiatu Pińczowskiego,
- rozwój e-usług w urzędach partnerskich JST,
- utworzenie Punktów Obsługi Cudzoziemców w Starostwach Powiatowych,

realizujące założenia celu **Silne Ponidzie**.

[1] Wskazane przedsięwzięcie jest częścią dużej inwestycji „Wsparcie multimodalnej mobilności na terenie Gminy Pińczów". Projekt ten zakłada m.in. przebudowę i modernizację dworca PKS – budynku oraz parkingu, zakup autobusów hybrydowych, montaż wiat przystankowych, budowę ścieżek rowerowych na terenie miasta, a także utworzenie miejskiej wypożyczalni rowerów oraz budowę systemu parkingowego Park&Ride i Bike&Ride.

4. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

Wdrożenie strategii rozwoju Partnerstwa Ponidzie jest złożonym procesem angażującym wszystkie podmioty, których strategia dotyczy to jest: Gminę Imielno, Miasto i Gminę Jędrzejów, Gminę Kije, Gminę Michałów, Miasto i Gminę Nowy Korczyn, Miasto i Gminę Pińczów, Gminę Sobków, Miasto i Gminę Wiślica, Gminę Złota oraz Powiat Pińczowski, a w szczególności samorządowe jednostki organizacyjne poszczególnych gmin i Powiatu Pińczowskiego, w tym urzędy gmin oraz Starostwo Powiatowe w Pińczowie.

4.1. Struktura zarządzania procesem wdrożenia

Struktura zarządzania procesem wdrażania strategii terytorialnej Partnerstwa Ponidzie została oparta na wiedzy i doświadczeniu jednostek samorządowych wchodzących w skład Partnerstwa oraz strukturach organizacyjnych powołanych w ramach projektu pilotażowego CWD – Centrum Wyparcia Doradczego.

Mając powyższe na uwadze, skład podmiotów zaangażowanych we wdrażanie strategii terytorialnej przedstawia się następująco:

- **Rada Partnerstwa** jako Komitet Sterujący, kierowana przez **Przewodniczącego Rady**,
- **Zespół Koordynujący** kierowany przez **Koordynatora Zespołu**,
- **Koordynatorzy/realizatorzy poszczególnych projektów – liderzy projektów** to jest przedstawiciele jednostek organizacyjnych samorządów Partnerstwa wdrażający projekty zapisane w strategii terytorialnej.

Rada Partnerstwa (Komitet Sterujący) kierowana przez **Przewodniczącego Rady** działa na poziomie zarządzania strategicznego pełniąc funkcję decyzyjną i opiniodawczą. W skład Rady wchodzą reprezentanci władz wykonawczych wszystkich Partnerskich jednostek samorządowych[2].

[2] Wszystkie decyzje Rady Partnerstwa, poza decyzją o zmianie składu Partnerstwa, podejmowane są zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy

Spotkania Rady będą organizowane regularnie to jest co najmniej raz na kwartał lub częściej w zależności od potrzeb. Organizatorem spotkań jest Przewodniczący Rady, jednakże będzie ono mogło zostać zainicjowane na wniosek reprezentanta każdej jednostki samorządowej wchodzącej w skład Partnerstwa.

Ryc. 8. Struktura zarządzania procesem wdrażania strategii terytorialnej Partnerstwa.

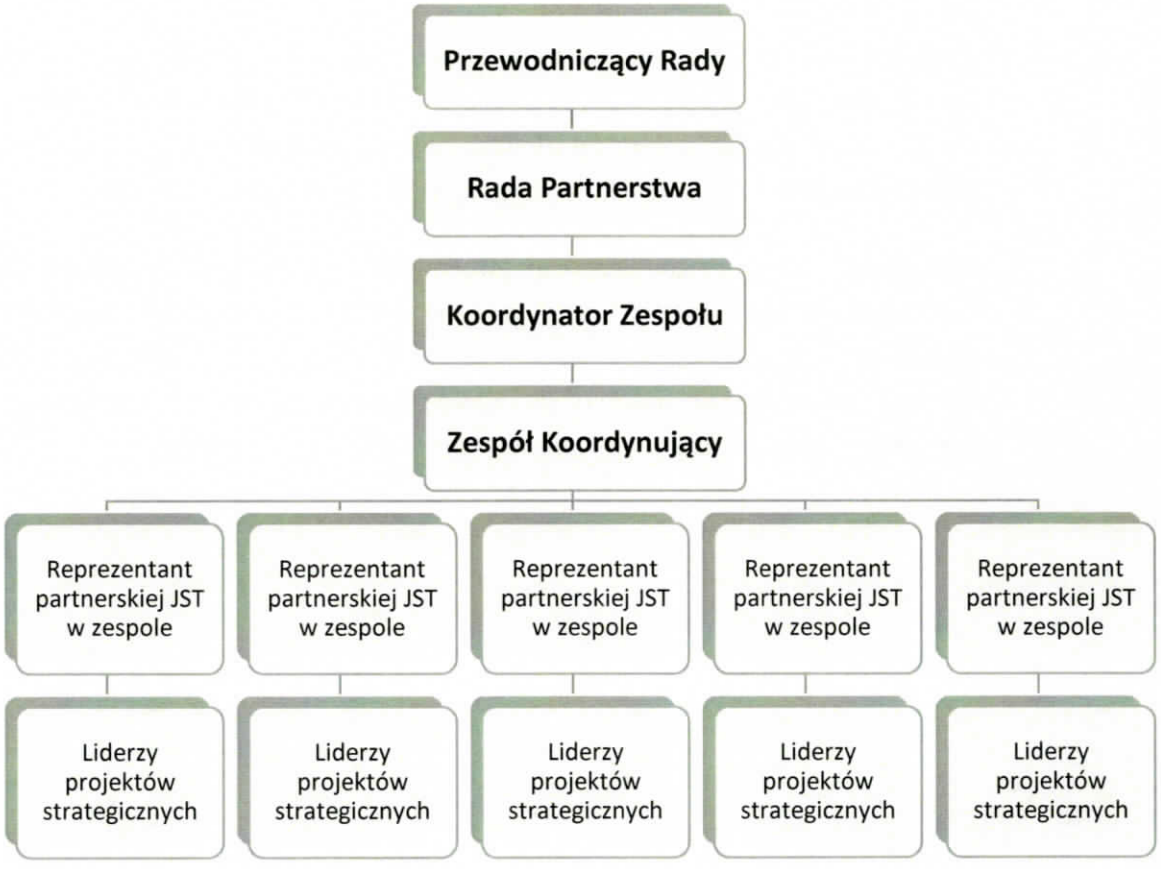

Źródło: Oprac. własne.

Do realizacji działań operacyjnych powołany zostanie specjalny zespół odpowiedzialny za koordynację działań, monitoring i ewaluację realizacji strategii — **Zespół Koordynujący**. Zespół ten stanowić będzie odpowiednik Grupy Roboczej uczestniczącej w przygotowaniu raportu diagnostycznego i strategii terytorialnej

---

członków Rady Partnerstwa. Każdemu przedstawicielowi członkowskich JST przysługuje jeden głos. W sytuacji, gdy ilość głosów zostałaby rozłożona równomiernie, głosowanie jest kontunuowanie do momentu uzyskania zwykłej większości głosów.

Partnerstwa Ponidzie. W jego skład wejdą wytypowani przez Radę Partnerstwa przedstawiciele Partnerów.

Zespół Koordynujący będzie współpracował z wytypowanymi jednostkami samorządowymi – liderami poszczególnych projektów/przedsięwzięć, w szczególności z jednostkami merytorycznymi odpowiedzialnymi za w/w projekty/przedsięwzięcia. Pracą Zespołu Koordynującego kierować będzie **Koordynator Zespołu**. Zakres kompetencji i uprawnień koordynatora określi Rada Partnerstwa.

Zebrania Zespołu Koordynującego będą odbywały się regularnie to jest nie rzadziej niż raz na kwartał. Po każdym spotkaniu zespołu sporządzana będzie notatka służbowa opisująca przebieg spotkania i najważniejsze ustalenia oraz przydział zadań. Notatka będzie wysyłana do wszystkich uczestników spotkania.

Zapewnienie sprawnego przepływu informacji o realizacji projektów strategicznych wewnątrz i na zewnątrz Partnerstwa, w szczególności pomiędzy członkami Zespołu Koordynującego, a także pomiędzy zespołem a organami gmin i powiatu oraz jednostkami organizacyjnymi poszczególnych samorządów nastąpi poprzez stosowne zapisy procedur określonych przez Radę Partnerstwa.

Tabela 4. Zadania podmiotów zaangażowanych we wdrażanie strategii.

	Rada Partnerstwa	Zespół Koordynujący
zadania poszczególnych podmiotów	• opiniowanie i zatwierdzanie dokumentów i procedur niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania strategii, • opiniowanie i zatwierdzanie projektów strategicznych, • podejmowanie decyzji w zakresie funkcjonowania Partnerstwa, • inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę partnerskich JST, • określanie i zatwierdzanie zasad współpracy w ramach Partnerstwa oraz między Partnerstwem a podmiotami zewnętrznymi, • określanie zasad i źródeł finansowania strategii, • powołanie Zespołu Koordynacyjnego oraz Koordynatora Zespołu, • nadzór nad realizacją celów i projektów/przedsięwzięć, • zatwierdzanie raportów i sprawozdań z realizacji projektów/przedsięwzięć	• współpraca z jednostkami merytorycznymi odpowiedzialnymi za przedsięwzięcia/projekty, • współpraca z ekspertami zewnętrznymi oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację strategii, • monitoring i ewaluacja działań, • gromadzenie i przetwarzanie informacji dotyczących wskaźników realizacji celów, • zarządzanie ryzykiem, • inicjowanie i podejmowanie działań korygujących w przypadku stwierdzenia odchyleń od zamierzonych celów, • ocena poziomu realizacji strategii jako elementu prac diagnostycznych, • inicjowanie aktualizacji zapisów strategii za pośrednictwem Koordynatora Zespołu, • prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy

Źródło: Oprac. własne.

4.2. Kluczowe podmioty wdrażające strategię

We wdrażanie strategii terytorialnej i osiągnięcie określonych celów strategicznych zaangażowane będą:

- samorządowe jednostki organizacyjne tworzące partnerstwo Ponidzie to jest: Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Miasto i Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Miasto i Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica oraz Gmina Złota oraz
- interesariusze zewnętrzni to jest partnerzy społeczno-gospodarczy i naukowi, a także najważniejsze instytucje i organizacje działające na obszarze Partnerstwa.

Pomyślna realizacja przedsięwzięć strategicznych zależy od efektywnego współdziałania w/w grup podmiotów. Do najważniejszych partnerów reprezentujących sektor publiczny, społeczny i gospodarczy zaliczyć należy:

- jednostki administracji publicznej, m.in. gminy spoza obszaru Partnerstwa, samorząd województwa oraz samorządy powiatowe i władze rządowe,
- instytucje publiczne, w tym instytucje państwowe,
- celowe związki międzygminne,
- przedsiębiorstwa komunalne,
- stowarzyszenia jst,
- organizacje pozarządowe, w szczególności lokalne grupy działania, organizacje turystyczne, sportowe i inne,
- instytucje badawczo-naukowe,
- przedsiębiorców, lokalny i regionalny biznes, a także
- mieszkańców obszaru Partnerstwa.

Na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych przeprowadzona zostanie każdorazowo analiza możliwości pozyskania interesariuszy zewnętrznych i współdziałania z nimi w realizacji zadań wynikających z projektu. W szczególnych przypadkach zawarte zostaną umowy partnerstwa z innymi podmiotami – partnerami społeczno-gospodarczymi określające podział zadań i odpowiedzialności w projekcie.

4.3. Aktualizacja strategii terytorialnej Partnerstwa

Aktualizacja strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa Ponidzie następuje w uzasadnionych przypadkach, na wniosek co najmniej jednego z Partnerów lub z inicjatywy Koordynatora Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie strategii.

Zainicjowanie procedury aktualizacji powinno być efektem działań monitorujących i ewaluacyjnych, przede wszystkim w ramach badań ewaluacyjnych mid-term. Może być ona związana z istotną zmianą warunków realizacji strategii i poszczególnych projektów lub koniecznością wprowadzenia modyfikacji istniejących zapisów.

Propozycja aktualizacji powinna zostać zgłoszona wraz z uzasadnieniem Przewodniczącemu Rady Partnerstwa, który następnie przedstawia ją Radzie Partnerstwa. Przyjęcie aktualizacji dokumentu strategicznego odbywa się na podstawie decyzji Rady Partnerstwa.

4.4. Zmiana składu Partnerstwa

Dopuszcza się możliwość zmiany składu Partnerstwa i włączenie do funkcjonującej struktury kolejnych członków reprezentujących sektor samorządowy lub – w uzasadnionych przypadkach, spoza sektora samorządowego. Rozszerzenie składu Partnerstwa wymaga zgody wszystkich członków Rady Partnerstwa.

Rezygnacja z członkostwa w Partnerstwie następuje poprzez jednostronne oświadczenie woli osoby uprawnionej do reprezentowania danego Partnera.

4.5. Zmiany formuły organizacyjno-prawnej Partnerstwa

Strategia terytorialna obszaru Partnerstwa Ponidzie jest opracowywana w okresie, w którym Partnerzy działają na podstawie porozumienia jednostek samorządu terytorialnego na rzecz utworzenia Obszaru Strategicznej Interwencji Ponidzie (OSI Ponidzie). Dokument strategiczny zakłada zmiany formuły organizacyjno-prawnej Partnerstwa z inicjatywy co najmniej dwóch członków Rady Partnerstwa. Zmiana ta wymaga uzasadnienia i zostaje przyjęta w głosowaniu Rady Partnerstwa.

5. System monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii

System monitorowania i ewaluacji stanowi jeden z warunków skutecznego zarządzania wdrażaniem strategii i aktywnej realizacji polityki rozwoju partnerskich samorządów. Polega on na obserwowaniu w czasie rzeczywistym procesu realizacji projektów strategicznych, powstawania produktów oraz osiągania założonych rezultatów. System ten będąc źródłem danych na temat postępu realizacji projektów pozwala także na identyfikację opóźnień i nieprawidłowości oraz projektowanie działań naprawczych.

5.1. Wskaźniki realizacji strategii

System monitoringu strategii terytorialnej Partnerstwa Ponidzie opiera się na analizie danych, której będą podlegać wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego oraz wskaźniki rezultatu strategicznego.

Na potrzeby monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii przyjęto, iż:

- wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego odnosić się będą do działań ujętych w projektach strategicznych Partnerstwa, wskaźniki rezultatu strategicznego – do zdefiniowanych celów strategii terytorialnej,
- każdy zdefiniowany wskaźnik powinien mieć ustaloną wartość bazową i wartość docelową; jako wartość bazową – wyjściową dla każdego wskaźnika przyjęto rok 2021; ustanowienie wartości docelowych umożliwi natomiast monitorowanie w kontekście terminowości osiągania zamierzonych celów oraz transparentność działań,
- wskaźniki powinny być proste, precyzyjnie zdefiniowane i osiągalne oraz scalone do całego obszaru Partnerstwa.

Do czasu ustalenia listy wskaźników monitorowania w ramach funduszy europejskich na lata 2021-2027 zadecydowano, iż do oceny postępu realizacji strategii oraz śledzenia efektów wdrażanych projektów strategicznych wykorzystane zostaną wskaźniki obowiązujące w okresie programowania 2014-2020.

W szczególnych przypadkach dopuszczono wykorzystanie odpowiednio dobranych wskaźników własnych.

Strategia zostanie uzupełniona o odpowiednie wskaźniki – na podstawie wytycznych poszczególnych instytucji zarządzających – niezwłocznie po zatwierdzeniu programów przez Komisję Europejską oraz Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Wskaźniki te zostaną dobrane w oparciu o wspólną listę wskaźników kluczowych (dalej: „WLWK").

W poniższych tabelach ujęto zestawy wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego oraz rezultatu strategicznego pozwalające na ocenę stopnia realizacji projektów strategicznych oraz celów strategicznych.

Dla każdego ze wskaźników starano się określić wartości bazowe i docelowe wynikające z horyzontu czasowego strategii. Należy jednak zastrzec, iż wartości te będą mogły w poszczególnych przypadkach ulec zmianie m.in. w związku z wprowadzeniem tzw. ustawy wdrożeniowej 2021-2027, a także przepisów normujących kwestie wykorzystania środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego 2021-2027, a także innych przepisów prawa.

Tabela 5. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Zielona Energia dla Ponidzia] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania.

Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	WP	sztuka	0	1 500	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	WP	sztuka	0	500	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Liczba zamontowanych pomp ciepła	WP	sztuka	0	150	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Liczba budynków użyteczności publicznej lub budynków komunalnych, które w wyniku realizacji projektu poprawiły swoją efektywność energetyczną	WP	sztuka	0	60	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej lub budynkach komunalnych	WP	sztuka	0	50	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Liczba zainstalowanych energooszczędnych (zewnętrznych) opraw oświetleniowych	WP	sztuka	35	4 000*	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie

Liczba zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	WP	sztuka	6	100	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Poziom zanieczyszczeń pyłowych w powietrzu	WR	$\mu g/m^3$	35	25	dane lokalnej stacji pomiarowej, raporty WIOŚ	rokrocznie

*Wartość została oszacowana na etapie opracowywania strategii terytorialnej Partnerstwa.

Źródło: Oprac. własne.

Tabela 6. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Budowa zbiorników retencyjnych] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania.

Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba nowo wybudowanych obiektów małej retencji	WP	sztuka	0	8	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	na zakończenie projektu
Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej	WP	kilometr	0,7	50	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	rokrocznie
Powierzchnia terenu objęta ochroną	WR	hektar	0	100	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, dokumenty finansowe, inne)	na zakończenie projektu

Źródło: Oprac. własne.

Tabela 7. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania.

Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych	WP	sztuka	0	6	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	na zakończenie projektu
Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej	WP	kilometr	0	50	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	WP	sztuka	0	500	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej	WP	kilometr	0	100*	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba dodatkowych osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych	WR	osoba	0	2 000	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie

*Wartość została oszacowana na etapie opracowywania strategii terytorialnej Partnerstwa.

Źródło: Oprac. własne.

Tabela 8. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Szlak turystyczny „NIDA"] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania.

Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	WP	sztuka	2	50	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Łączna długość nowoutworzonych lub zmodernizowanych szlaków turystycznych	WP	kilometr	0	100	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba wykonanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	WP	sztuka	0	50	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba nowoutworzonych miejsc postojowych dla kamperów	WP	sztuka	0	100	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne	WP	sztuka	0	15	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba turystów odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego stanowiące atrakcje turystyczne	WR	osoba	10 000	25 000	dane własne partnerskich JST, PIK	rokrocznie

Źródło: Oprac. własne.

Tabela 9. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania.

Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Długość nowych lub zmodernizowanych dróg	WP	kilometr	0,7	550	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	WP	hektar	18	100	dane własne partnerskich JST (umowy, protokoły odbioru, inne)	rokrocznie
Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	WR	sztuka	5	25	dane własne partnerskich JST	na zakończenie projektu

Źródło: Oprac. własne.

Tabela 10. Tabela wskaźników rezultatu strategicznego wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania.

Cel strategiczny / Nazwa wskaźnika rezultatu strategicznego (RS)	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
CEL NADRZĘDNY / % mieszkańców uważających, że obszar partnerstwa to dobre miejsce do życia i rozwoju	procent	67,62%	70,00%	badania ankietowe mieszkańców	w odstępach pięcioletnich (w 2025 i 2030 roku)
ZIELONE PONIDZIE / % mieszkańców wysoko oceniających jakość i czystość środowiska naturalnego	procent	60,00%	65,00%	badania ankietowe mieszkańców	w odstępach pięcioletnich (w 2025 i 2030 roku)
CZYSTE PONIDZIE / % mieszkańców wysoko oceniających jakość i zakres usług komunalnych	procent	37,38%	42,25%	badania ankietowe mieszkańców	w odstępach pięcioletnich (w 2025 i 2030 roku)
CZYSTE PONIDZIE / liczba dodatkowych gospodarstw domowych korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę	sztuka	0	600	dane własne partnerskich JST, w tym gminnych spółek, statystyka publiczna (GUS)	rokrocznie
CZYSTE PONIDZIE / liczba dodatkowych gospodarstw domowych korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków	sztuka	0	600	dane własne partnerskich JST, w tym gminnych spółek, statystyka publiczna (GUS)	rokrocznie
MARKOWE PONIDZIE / liczba nowoutworzonych produktów turystycznych	sztuka	0	10	dane własne partnerskich JST	na zakończenie projektu

MARKOWE PONIDZIE / % mieszkańców wysoko oceniających atrakcyjność infrastruktury (w tym sportowo-rekreacyjnej) oraz oferty spędzania czasu wolnego	procent	32,36%	37,25%	badania ankietowe mieszkańców	w odstępach pięcioletnich (w 2025 i 2030 roku)
KONKURENCYJNE PONIDZIE / % mieszkańców wysoko oceniających warunki do otwarcia i prowadzenia własnej firmy	procent	11,43%	15,25%	badania ankietowe mieszkańców	w odstępach pięcioletnich (w 2025 i 2030 roku)

Źródło: Oprac. własne.

5.2. Monitorowanie procesu wdrażania strategii

Monitorowanie procesu wdrażania strategii to zorganizowany proces polegający na obserwowaniu realizacji strategii i poszczególnych jej projektów, weryfikowaniu postępów, a także wczesnej identyfikacji potencjalnych problemów. Monitoring bada i analizuje przebieg realizacji projektów pod względem zgodności z wcześniej ustalonymi planami w wymiarze finansowo-rzeczowym skupiając się na terminowości realizacji zadań i osiąganiu zaplanowanych produktów. Tak rozumiany monitoring pełni także rolę „systemu wczesnego ostrzegania" umożliwiając podjęcie działań naprawczych i korygujących.

Monitorowanie odbywa się na wszystkich poziomach realizacji projektów, mierząc postęp względem zaplanowanego budżetu, działań, założeń oraz rezultatów. Monitoring prowadzony jest w sposób ciągły i długoterminowy to jest przez cały czas realizacji projektów.

Wdrażanie strategii terytorialnej Partnerstwa będzie realizowane w oparciu o monitoring:

- **rzeczowy** – odnoszący się do terminowości realizowania zadań i powstawania produktów,
- **finansowy** – obejmujący analizę przepływów finansowych w ramach realizacji strategii.

W skład podmiotów zaangażowanych w monitorowanie strategii terytorialnej Partnerstwa wejdą:

- **Rada Partnerstwa** jako Komitet Sterujący, kierowana przez **Przewodniczącego Rady**,
- **Zespół Koordynujący** kierowany przez **Koordynatora Zespołu**,
- **Koordynatorzy/realizatorzy poszczególnych projektów – liderzy projektów** to jest przedstawiciele jednostek organizacyjnych samorządów Partnerstwa wdrażający projekty zapisane w strategii terytorialnej.

Najważniejsza rola w monitorowaniu wskaźników przypadnie koordynatorom i realizatorom poszczególnych projektów ujętych w strategii – to oni przekazują bowiem syntetyczne informacje o przebiegu realizacji przedsięwzięć strategicznych oraz wykonaniu przypisanych im wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego Zespołowi Koordynującemu.

Na potrzeby monitorowania procesu wdrażania strategii określony zostanie szczegółowy system raportowania realizacji poszczególnych projektów strategicznych i ich części składowych w zakresie ustalonych wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego. Dla wskaźników monitorowania przyjęto częstotliwość raportowania w odstępach 6-miesięcznych.

Zadaniem Zespołu Koordynującego będzie analiza danych zawartych w raportach z monitorowania projektów oraz danych pochodzących z innych źródeł w celu określenie stopnia realizacji poszczególnych celów strategicznych. Koordynator Zespołu będzie odpowiedzialny za prezentowanie Radzie Partnerstwa zbiorczych raportów z wykonania projektów i osiągania celów strategicznych wraz z rekomendacjami odnośnie dalszego jej wdrażania. W uzasadnionych przypadkach Koordynator Zespołu w imieniu Zespoły Koordynującego będzie miał możliwość złożenia wniosku o aktualizację dokumentu strategii.

Ryc. 9. Etapy monitoringu strategii terytorialnej Partnerstwa.

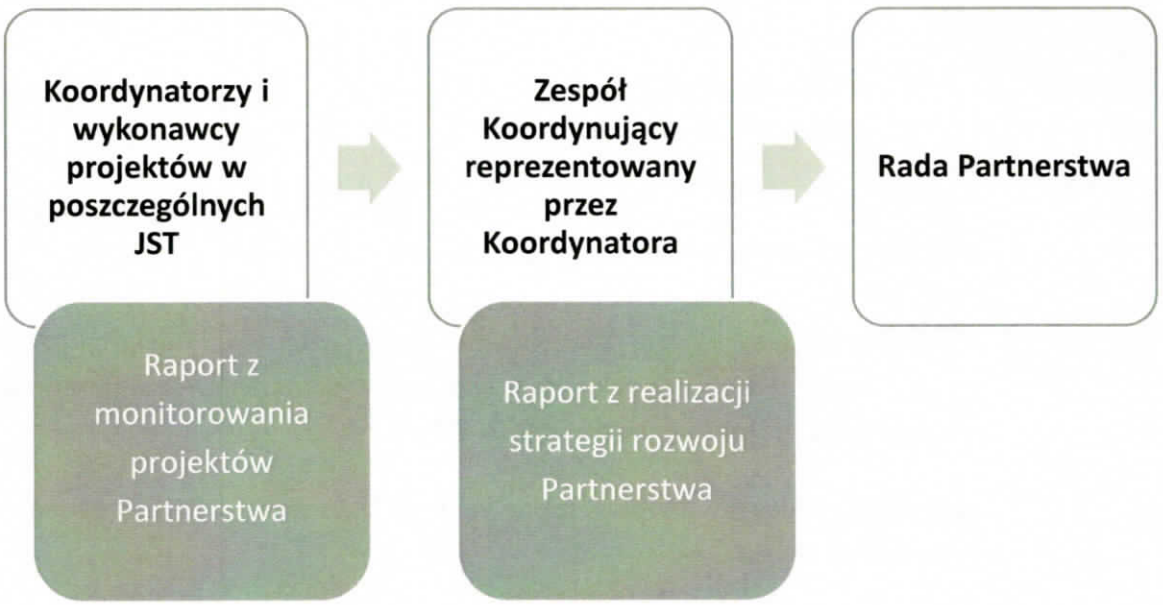

Źródło: Oprac. własne.

Każdy z Partnerów przyjmie indywidualny plan przeglądu wskaźników określający:

- właścicieli poszczególnych wskaźników,
- sposoby i czas pomiaru,
- wartości wskaźników na poziomie wyjściowym i docelowym.

Oprócz raportów i przeglądów postępu prac, zakłada się zbierane informacji od beneficjentów poszczególnych przedsięwzięć, parterów projektów, a także wśród pracowników zatrudnionych w projekcie. Sposób pozyskiwania tych danych może przybierać różne formy.

Monitorowanie procesu wdrażania strategii zostanie także oparte na badaniach desk-research, czyli analizie danych zastanych (mierzalnych, zestandaryzowanych), której podstawę stanowią między innymi: dokumenty statystyki publicznej, dokumenty programowe – krajowe i regionalne, opracowania zewnętrzne oraz raporty instytucji publicznych.

5.3. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Na potrzeby oceny stopnia osiągnięcia celów strategicznych to jest skuteczności wdrażania strategii przyjęto opisane poniżej zasady ewaluacji. W odróżnieniu od monitoringu, który jest procesem ciągłym, ewaluacja odbywa się w konkretnych punktach osi czasu. Partnerzy zadecydowali, iż procedura ewaluacji zostanie oparta na:

- ewaluacji etapowej (mid-term) oraz
- ewaluacji końcowej (ex-post).

Ewaluacja etapowa (mid-term) zostanie wykonana w trakcie realizacji strategii; będzie miała ona charakter oceny punktowej, weryfikującej poziom osiągania rezultatów bezpośrednich oraz poszczególnych celów strategicznych. Ewaluacja końcowa (ex-post) będzie przeprowadzona po zakończeniu realizacji strategii, a otrzymane w jej wyniku wnioski i rekomendacje zostaną wykorzystane w procesie planowania strategicznego po roku 2030.

Zarówno ewaluacja etapowa, jak i ewaluacja końcowa zostanie dokonana na dwóch poziomach to jest:

- skuteczności osiągania rezultatów bezpośrednich oraz
- skuteczności osiągania celów strategicznych (rezultatów strategicznych).

W projektowanym badaniu ewaluacyjnym uwzględnione zostaną następujące kryteria: trafność, efektywność (wydajność), skuteczność, użyteczność i trwałość.

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Partycypacja społeczna, rozumiana jako włączanie szerokiego grona interesariuszy w kreowanie lokalnych i regionalnych planów rozwoju, została zapewniona na wszystkich etapach opracowania strategii terytorialnej. Jej kontynuację przewidziano również w procesie wdrażania oraz ewaluacji tego dokumentu. Narzędzia i formy partycypacji zostały dobrane w taki sposób, aby zapewnić udział szerokiej i zróżnicowanej grupy interesariuszy (przy uwzględnieniu sytuacji pandemicznej wywołanej COVID-19 oraz zmiany sytuacji gospodarczej kraju w związku z wojną w sąsiednim państwie – na Ukrainie).

Ryc. 10. Horyzonty czasowe i zakres angażowania interesariuszy społeczno-gospodarczych.

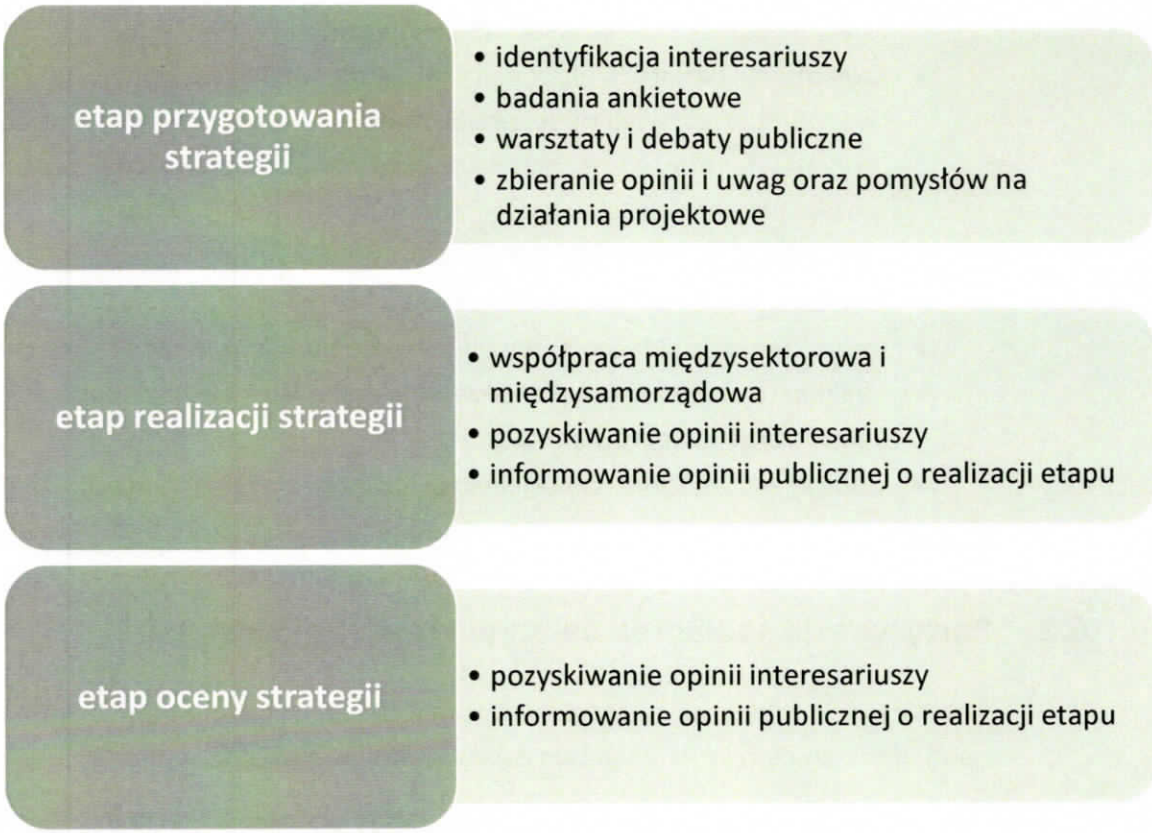

Źródło: Oprac. własne.

6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii

Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii była realizowana na wszystkich poziomach, to jest na poziomie diagnozowania potencjałów, barier i determinant rozwojowych oraz wyzwań i kierunków strategicznej interwencji, definiowania celów strategicznych, a także wypracowywania projektów strategicznych.

W procesie tworzenia strategii terytorialnej uczestniczyły: lokalne i regionalne organizacje turystyczne, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy, liderzy społeczno-gospodarczy i liderzy opinii, uczniowie ostatnich klas szkół średnich, mieszkańcy obszaru Partnerstwa, a także przedstawiciele Partnerów.

Partycypację społeczną na omawianym etapie zrealizowano poprzez:

- upublicznienie za pośrednictwem stron internetowych i mediów społecznościowych Partnerów treści raportu diagnostycznego, wypracowanej wizji, celów strategicznych i celów operacyjnych oraz projektów strategicznych obszaru Partnerstwa,
- przeprowadzenie badań ankietowych wśród lokalnych liderów, mieszkańców oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych,
- organizację debaty publicznej na temat kierunków rozwoju turystyki, w której uczestniczyli m.in.: przedstawiciele parków krajobrazowych, organizacje turystyczne, przedsiębiorcy z branży turystycznej, organizacje pozarządowe, przedstawiciele Partnerów,
- organizację warsztatów mapowania produktów turystycznych regionu z udziałem przedstawicieli Partnerów,
- zaproszenie do składania opinii i uwag do upublicznionego raportu diagnostycznego oraz wypracowanej wizji, misji, celów strategicznych i propozycji projektów strategicznych,
- zbieranie pomysłów na projekty realizujące założenia strategii.

6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania strategii zostanie zapewniona poprzez podejmowanie przez Partnerstwo działań polegających na:

- pozyskiwaniu opinii interesariuszy o planowanych lub realizowanych projektach strategicznych, w tym badaniu stopnia realizacji celów

strategicznych i osiągania rezultatów strategicznych z zastosowaniem ankiet dla mieszkańców (patrz Tabela 10),

- współzarządzaniu to jest realizacji wspólnych działań w ramach strategii,
- koordynacji działań podejmowanych przez Partnerstwo z przedsięwzięciami innych partnerów społeczno-gospodarczych,
- informowaniu społeczności lokalnej o realizacji projektów i celów strategicznych.

Konsultowanie rozwiązań realizacyjnych będzie przybierało formę wywiadów fokusowych i spotkań konsultacyjnych, warsztatów, debat i badań ankietowych.

Współzarządzanie będzie polegało na zapewnieniu współudziału społeczności lokalnej w realizacji działań projektowych. Partnerzy będą dążyć do zaangażowania możliwie szerokiego grona interesariuszy w realizację projektów, a także zapewnienia koordynacji działań projektowych z przedsięwzięciami innych podmiotów społeczno-gospodarczych.

O realizacji przedmiotowego etapu społeczność lokalna będzie informowana poprzez strony internetowe Partnerów, lokalne radio i telewizję, media społecznościowe, publikacje w prasie lokalnej i regionalnej, a także w ramach organizowanych spotkań informacyjnych.

6.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii

Partycypacja społeczna na etapie ewaluacji strategii zostanie zapewniona poprzez podejmowanie przez Partnerstwo działań polegających na konsultowaniu zgodności wdrażania strategii z przyjętymi założeniami, w tym:

- badaniu stopnia realizacji celów strategicznych z zastosowaniem ankiet dla mieszkańców (patrz Tabela 10),
- informowaniu interesariuszy o wynikach ewaluacji strategii.

Konsultowanie zgodności wdrażania strategii z przyjętymi założeniami będzie przybierało formę badań ankietowych, debat publicznych, wywiadów pogłębionych lub wywiadów fokusowych.

O realizacji tego etapu społeczność lokalna będzie informowana poprzez strony internetowe Partnerów, lokalne radio i telewizję, media społecznościowe, publikacje w prasie lokalnej oraz spotkania informacyjne.

7. Źródła finansowania – potencjalne źródła finansowania projektów

Partnerstwo na realizację projektów i działań projektowych (wyodrębnionych części składowych projektów) ujętych w niniejszej strategii będzie mogło skorzystać z różnych źródeł finansowania lub dofinansowania, w tym z:

- **budżetu Państwa**,
- **środków z funduszy Unii Europejskiej**,
- **budżetu samorządu województwa świętokrzyskiego**,
- **funduszy celowych oraz pozostałych funduszy dysponujących środkami publicznymi**,
- **środków prywatnych** (rozumianych również jako wkład prywatny wnoszony w formie partnerstwa publiczno-prywatnego – PPP),
- **środków własnych** (rozumianych jako zabezpieczone środki w budżetach poszczególnych partnerskich jednostek samorządowych),
- **kredytów, pożyczek i innych instrumentów zwrotnych**[3].

Zważywszy na złożoność i wielowątkowość projektów ujętych w strategii ich finansowanie powinno zostać oparte na wykorzystaniu środków pochodzących z różnych źródeł oraz łączeniu różnych instrumentów i narzędzi finansowych.

Podstawowymi narzędziami i instrumentami umożliwiającymi korzystanie ze źródeł finansowania planowanych projektów i działań projektowych będą programy i mechanizmy tworzone na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Jak wskazano wyżej, wdrażając niniejszą strategię Partnerstwo będzie mogło skorzystać z programów i narzędzi pomocowych **budżetu Państwa** to jest:

- **Rządowego Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych**,

[3] Bazę publicznych i prywatnych źródeł finansowania przedsięwzięć rozwojowych można znaleźć także na stronie Związku Miast Polskich pod adresem: https://www.miasta.pl/aktualnosci/baza-zrodel-finansowania-przedsiewziec-rozwojowych [dostęp: 21-09-2021].

- **Programu Rozwoju Elektro-mobilności**,
- **Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych,**
- **Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg** oraz
- **pozostałych programów finansowanych z budżetu Państwa**, na przykład zakresie ochrony środowiska czy opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Do głównych zewnętrznych źródeł finansowania projektów strategicznych zaliczyć należy **środki z funduszy Unii Europejskiej** to jest:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**,
- **Europejski Fundusz Społeczny+**,
- **Fundusz Spójności**,
- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** będący częścią Europejskiego Zielonego Ładu i elementem Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji,
- **Europejski Fundusz Morski i Rybacki**,
- **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich**,
- **Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji**,
- **Europejski Instrument na rzecz Odbudowy (Next Generation EU – NG EU) – Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (RRF)**[4], a także
- **zwrotne instrumenty unijne, krajowe i wojewódzkie**.

Należy jednak zastrzec, iż w chwili obecnej znane są jedynie projekty założeń finansowania przedsięwzięć rozwojowych w okresie programowania 2021-2027. Z uwagi na fakt, iż w chwili opracowywania niniejszej strategii dokumenty te nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Komisję Europejską podane w Rozdziale 7. informacje zostały oparte na upublicznionych i opublikowanych założeniach.

Z perspektywy partnerstw samorządowych na szczególną uwagę zasługuje przyjęte w projekcie umowy partnerstwa 2021-2027 założenie, że w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej zastosowane zostaną trzy instrumenty terytorialne – dwa znane z poprzedniego okresu programowania oraz jeden nowy. Będą to:

- Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS),
- Zintegrowane Instrumenty Terytorialne (ZIT),

---

[4] Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (RRF) to nowe źródło wsparcia funduszy odbudowy, utworzone w odpowiedzi na kryzys społeczno-gospodarczy spowodowany pandemią COVID-19. Planuje się, że ze środków tego funduszu sfinansowane zostaną projekty wskazane w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

- Inne Instrumenty Terytorialne (IIT) – projektowany[5].

Warto także zaznaczyć, iż strategia terytorialna Partnerstwa będzie mogła być realizowana w oparciu o wykorzystanie **instrumentów i narzędzi międzynarodowych** takich jak:

- **Horyzont Europa, Kreatywna Europa, Erasmus+, RescEU, LIFE, Fundusz InvestEU, Łącząc Europę, Cyfrowa Europa, Interreg (Komisja Europejska)**, a także **EU4Health** oraz **REACT UE**,
- **Norweski Mechanizm Finansowy** oraz **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)**,
- **instrumenty Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Światowego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju**, a także **innych międzynarodowych instytucji finansowych**.

Pomimo mnogości potencjalnych źródeł finansowania zakłada się, iż najważniejszymi narzędziami wdrażania strategii terytorialnej będą programy krajowe i regionalne realizujące cele wynikające między innymi ze:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategii Rozwoju Województwa Świetokrzyskiego 2030+ (SRWŚ 2030+),
- Umowy Partnerstwa 2021-2027 (UP 2021-2027) – w przypadku wdrażania środków unijnych.

Zgodnie z projektem Umowy Partnerstwa, środki pochodzące z Unii Europejskiej dystrybuowane będą w ramach programów operacyjnych zarządzanych z poziomu krajowego lub regionalnego, to jest:

- **programu w zakresie infrastruktury transportu, energetyki, środowiska, zdrowia, kultury** (obecny Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020),
- **programu w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności** (obecny Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020),

[5] Więcej informacji nt. instrumentów terytorialnych można znaleźć na stronie Funduszy Europejskich pod adresem: https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/ [dostęp: 21-09-2021].

- **programu w zakresie rozwoju cyfrowego** (obecny Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020),
- **programu w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego** (obecny Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020),
- **programu w zakresie rozwoju Polski Wschodniej** (obecny Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020),
- **programu w zakresie pomocy najbardziej potrzebującym** (obecny Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020),
- **programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Unii Europejskiej** (obecny Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020),
- **programu w zakresie rybactwa i morza** (obecny Program Operacyjny Ryby 2014-2020), a także
- **regionalnego programu zarządzanego przez samorząd województwa świetokrzyskiego** (obecne Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020).

Poza programami określonymi przez Umowę Partnerstwa, istotnymi instrumentami finansowani strategii może stać się: kontynuowany w ramach Wspólnej Polityki Rolnej **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027 (PROW)** oraz **Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)**.

Przystępując do wdrażania strategii terytorialnej warto rozważyć udział środków prywatnych w projektach i działaniach projektowych, które można realizować w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Formuła ta umożliwia realizację zadania publicznego przy założeniu, że zarówno koszty, jak i ryzyka związane z tym zadaniem zostaną podzielone pomiędzy partnerów – publicznego i prywatnego.

Wskazane w niniejszym rozdziale źródła finansowania projektów strategicznych nie wyczerpują katalogu instrumentów i narzędzi możliwych do wykorzystania we wdrażaniu strategii terytorialnej Partnerstwa. Przedstawiają one potencjalny katalog instrumentów możliwych do zastosowania, zarówno z poziomu krajowego jak i międzynarodowego, podlegający dalszej weryfikacji i doprecyzowaniu.

Załączniki

Załącznik nr 1: Fiszka projektowa strategicznego – Zielona energia dla Ponidzia

Tytuł projektu	Zielona Energia dla Ponidzia
Lider projektu	Gmina Imielno
Partnerzy	Jednostki samorządu terytorialnego to jest: Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota.
Potrzeba realizacji projektu	Flora i fauna, rzeka Nida i jej rozlewiska, zbiorniki wodne, wysokiej jakości gleby, specyficzna budowa geologiczna, a także występujące lokalnie surowce postrzegane są jako jeden z najważniejszych zasobów i potencjałów obszaru Partnerstwa. Z uwagi na ponadprzeciętne walory przyrodnicze i krajobrazowe ponad 83% powierzchni obszaru Partnerstwa zostało zaklasyfikowane jako terytorium szczególnie cenne przyrodniczo, a ponad 80% objęto różnymi formami ochrony przyrody (parki krajobrazowe wraz z otulinami, rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000). Przeprowadzone badania i analizy wskazują jednak, iż stan powietrza na obszarze Partnerstwa nie jest zadowalający. Bardzo poważnym problemem jest niska emisja – zjawisko charakterystyczne dla obszaru Partnerstwa oraz całego województwa świętokrzyskiego. Niska emisja zagraża życiu i zdrowiu mieszkańców, czyni spustoszenie w środowisku naturalnym, a także obniża atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania. Mając na uwadze ochronę środowiska naturalnego oraz zapobieganie zmianom klimatu należy zintensyfikować działania polegające na: • likwidacji nisko sprawnych źródeł ciepła oraz ich wymianie na źródła ekologiczne (montaż instalacji OZE na/w budynkach użyteczności publicznej, budynkach mieszkalnych oraz budynkach przeznaczonych pod działalność gospodarczą), • wdrażaniu rozwiązań zmniejszających zużycie energii (budownictwo energooszczędne, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wewnętrzne i zewnętrzne oświetlenie LED), • zwiększaniu świadomości ekologicznej i kształtowaniu postaw proekologicznych mieszkańców obszaru Partnerstwa.

	Projekt **Zielona energia dla Ponidzia** odpowiada na główny problem obszaru Partnerstwa jakim jest **niewystarczająca atrakcyjność osadnicza obszaru Partnerstwa oraz niezadawalający stopień rozwoju gospodarczego**, a także wychodzi naprzeciw problemowi obszarowemu – **niezadowalająca jakość powietrza** oraz przyczynom tego problemu to jest **zjawisku niskiej emisji (stosowaniu tradycyjnych, nie ekologicznych źródeł ogrzewania), niskim parametrom termoizolacyjnym zabudowy publicznej i prywatnej**, a także **zwiększonemu zużyciu paliw**. Zakłada się, iż realizacja projektu przyczyni się do: • zwiększenia efektywności energetycznej, • racjonalnego wykorzystania energii, • zmniejszenia sezonowych strat ciepła, • unowocześnienia procesu wytwarzania energii, • promowania montażu OZE w aspekcie korzyści ekonomiczno-społecznych, w szczególności obniżenia kosztów energii elektrycznej/cieplnej, • kształtowania postaw proekologicznych, a w konsekwencji do: • zmniejszenia emisji substancji szkodliwych do atmosfery, • zwiększenia udziału produkcji i wykorzystania energii elektrycznej/cieplnej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, • zwiększenia świadomość społecznej i zaangażowania mieszkańców w aktywną ochronę środowiska naturalnego. Działania projektowe mają ogromne znaczenie dla zachowania stanu środowiska naturalnego, a tym samym poprawy warunków życia mieszkańców i turystów odwiedzających obszar Partnerstwa.
Odbiorcy projektu	Adresaci projektu: mieszkańcy obszaru Partnerstwa, instytucje publiczne, przedsiębiorcy Beneficjenci końcowi: mieszkańcy obszaru Partnerstwa
Koncepcja projektu	Projekt strategiczny **Zielona energia dla Ponidzia** został podzielony na sześć komponentów: 1. **poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej poprzez termomodernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz wykorzystanie OZE** – przedmiotem działania jest termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, budynki Ochotniczych Straży Pożarnych, urzędy, budynki działalności kulturalnej, Domy Pomocy Społecznej, świetlice wiejskie),

	uwzględniająca wymianę dotychczasowych nieefektywnych źródeł ciepła na rozwiązania nisko- lub zeroemisyjne, a także dostawa i montaż instalacji wspierających OZE, w tym energooszczędnego oświetlenia LED; 2. **montaż instalacji OZE w ramach projektów parasolowych** – przedmiotem działania jest dostawa i montaż instalacji OZE (instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła, kolektorów cieplnych lub słonecznych, magazyny energii) w/na budynkach prywatnych i komunalnych (budynki mieszkalne, budynki przeznaczone pod działalność gospodarczą); 3. **poprawa efektywności energetycznej poprzez modernizację oświetlenia ulicznego** – przedmiotem działania jest modernizacja/wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne LED; działanie zakłada: montaż systemów inteligentnego zarządzania oświetleniem, modernizację/wymianę oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz w przestrzeniach publicznych (parki, zieleńce, skwery, miejsca aktywności rekreacyjno-sportowej, inne); 4. **modernizacja systemu ciepłowniczego oraz budowa nowych źródeł energii nisko- lub zeroemisyjnych** – przedmiotem działania jest przebudowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Pińczów, budowa źródła gazowego lub niskoemisyjnego umożliwiająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, a także budowa nowych instalacji fotowoltaicznych umożliwiających produkcję energii elektrycznej za pomocą paneli fotowoltaicznych; 5. **wsparcie rozwoju elektro-mobilności** – przedmiotem działania jest stworzenie atrakcyjnych i korzystnych warunków dla małych i średnich przedsiębiorstw chcących inwestować w rozwój infrastruktury ładowania i rynku usług ładowania pojazdów elektrycznych na obszarze Partnerstwa; 6. **aktywna edukacja ekologiczna społeczności obszaru Partnerstwa** – przedmiotem działania jest przygotowanie oraz organizacja wydarzeń otwartych skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych mających na celu zwiększenie świadomości i kształtowanie postaw proekologicznych oraz zaangażowanie społeczności lokalnej w aktywną ochronę środowiska naturalnego, w tym w szczególności obszarów cennych przyrodniczo. Zastosowane zostaną różne formy

	i metody przekazu, dostosowane do konkretnej grupy odbiorców. Projekt dotyczy sfery środowiskowej, gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej.
Zgodność z celami	Projekt strategiczny jest spójny z celem nadrzędnym strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa – **wzrost atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz rozwój gospodarczy regionu poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru Partnerstwa**, celem 1. strategii – **Zielone Ponidzie**, a także celami bezpośrednimi: (1.1.) ochrona środowiska przyrodniczego, (1.2.) rozwój zielonej energii. Cel 1., cele bezpośrednie 1.1. i 1.2. oraz projekt strategiczny Zielona energia dla Ponidzia ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z dokumentami strategicznymi o randze wojewódzkiej i krajowej to jest: • Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, celem 2. tejże strategii – Przyjazny dla Środowiska Czysty Region oraz celami operacyjnymi: (2.1) Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego, (2.2) Czysta Energia dla Świętokrzyskiego, a także • Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i celem 1. tejże strategii – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
Okres realizacji	Projekt zakłada realizację w latach 2021-2027. Nie określono przewidywanego okresu eksploatacji projektu – zakłada się, że projekt ma nieograniczony okres funkcjonowania.
Terytorialny zasięg projektu	Projekt będzie realizowany na terenie: Gminy Imielno, Gminy Jędrzejów, Gminy Kije, Gminy Michałów, Miasta i Gminy Nowy Korczyn, Gminy Pińczów, Gminy Sobków, Miasta i Gminy Wiślica, Gminy Złota, a jego rezultaty będą odczuwalne na całym obszarze Partnerstwa.
Komplementarność z innymi projektami	Projekt strategiczny **Zielona energia dla Ponidzia** wykazuje komplementarność z następującymi projektami realizowanymi/zrealizowanymi przez partnerskie JST: • **Wsparcie gospodarki niskoemisyjnej poprzez modernizację oświetlenia ulicznego na obszarze Gminy Pińczów**; projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 3.4: Strategia niskoemisyjna, wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, Osi 3: Efektywna i zielona energia Regionalnego Programu

	Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, • **Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym** (kolektory słoneczne, instalacje fotowoltaiczne); projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 3.1: Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – Projekty Parasolowe, Osi 3: Efektywna i zielona energia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, • **Wsparcie multimodalnej mobilności na terenie Gminy Pińczów**; projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 3.4: Strategia niskoemisyjna, wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, Osi 3: Efektywna i zielona energia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, • „Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w wybranych jednostkach oświatowych podległych Gminie Pińczów" projekt współfinansowanyEuropejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach działania 12.1" Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej- REACT-EU" Osi Priorytetowej 12 „ REACT – EU dla Świętokrzyskiego „ Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 - 2020 a także z pozostałymi projektami strategicznymi ujętymi w strategii to jest: • **budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej**, • **budowa zbiorników retencyjnych**.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE [szt.] Liczba nowo wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE [szt.] Liczba zamontowanych pomp ciepła [szt.] Liczba budynków użyteczności publicznej lub budynków komunalnych, które w wyniku realizacji projektu poprawiły swoją efektywność energetyczną [szt.]

	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej lub budynkach komunalnych [szt.] Liczba zainstalowanych energooszczędnych (zewnętrznych) opraw oświetleniowych [szt.] Liczba zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych [szt.]
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Poziom zanieczyszczeń pyłowych w powietrzu [$\mu g/m^3$]

Załącznik nr 2: Fiszka projektowa strategicznego – Szlak turystyczny NIDA

Tytuł projektu	Szlak turystyczny NIDA
Lider projektu	Powiat Pińczowski
Partnerzy	Jednostki samorządu terytorialnego to jest: Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota. Pozostali partnerzy: – sektor pozarządowy: Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego, – sektor publiczny: Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.
Potrzeba realizacji projektu	Do najważniejszych zasobów i potencjałów obszaru Partnerstwa należy zaliczyć unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Mimo to potencjał turystyczny partnerskich gmin jest umiarkowany. Infrastruktura turystyczna (sportowo-rekreacyjna, uzdrowiskowa, kulturalna) oraz infrastruktura towarzysząca, jak i związana z nią oferta usługowa nie są wystarczające dla profesjonalizacji przemysłu turystycznego oraz budowania przewagi konkurencyjnej w oparciu o regionalne produkty turystyczne. Sytuację pogarsza niski potencjał branż turystycznych – organizacji, przedsiębiorców i firm związanych z turystyką, niski stopień współpracy z liczącymi się w regionie ośrodkami turystycznymi oraz brak skoordynowanych i przemyślanych działań promocyjno-marketingowych wokół wybranych elementów potencjału turystycznego. Mając na uwadze zwiększenie ruchu turystycznego oraz rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o turystykę, należy zintensyfikować działania polegające na: • rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, • rozwoju jakości i dostępności usług turystycznych oraz • kreowaniu wizerunku regionu w oparciu o stworzone i wypromowane produkty turystyczne. Projekt **Szlak turystyczny NIDA** odpowiada na główny problem obszaru Partnerstwa jakim jest **niedostatecznie zagospodarowany potencjał turystyczny i przyrodniczy**. Zakłada się, iż projekt przyczyni się do:

	– wykreowania konkurencyjnego w skali regionu i kraju atrakcyjnego obszaru sportu, rekreacji i wypoczynku, – zwiększenia dostępności miejsc o niepowtarzalnych walorach historycznych i przyrodniczo-kulturowych, – wykreowania i wdrożenia nowych produktów turystycznych, których atrakcyjność bazować będzie na wykorzystaniu zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, – uporządkowania ruchu turystycznego i ograniczenia niekontrolowanej penetracji obszarów cennych przyrodniczo, – wzrostu liczby odwiedzin miejsc należących do dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, stanowiących atrakcje turystyczne, a w konsekwencji do: – rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w oparciu o potencjał turystyczny, – zrównoważonego rozwoju turystyki i promowania efektywnego gospodarowania zasobami przyrodniczo-kulturowymi, – poprawy wizerunku i zwiększenie rozpoznawalności regionu. Działania projektowe mają ogromne znaczenie dla zwiększenia roli turystyki w rozwoju gospodarczym obszaru Partnerstwa, w tym turystyki prozdrowotnej, uzdrowiskowej i przyrodniczej (poznawczej).
Odbiorcy projektu	Adresaci projektu: turyści krajowi (z woj. świętokrzyskiego oraz spoza woj. świętokrzyskiego), turyści zagraniczni, kuracjusze, pielgrzymi, mieszkańcy obszaru Partnerstwa, Beneficjenci końcowi: lokalne firmy i przedsiębiorstwa działające w branży turystycznej, pracownicy i członkowie lokalnych organizacji turystycznych oraz stowarzyszeń działających w obszarze turystyki, mieszkańcy obszaru Partnerstwa
Koncepcja projektu	Projekt strategiczny **Szlak turystyczny NIDA** został podzielony na siedem komponentów: 1. **wzmocnienie potencjału regionu poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturalnych Ponidzia – stworzenie sieci szlaków turystycznych** – przedmiotem działania jest stworzenie sieci szlaków turystycznych i rekreacyjnych: pieszych, rowerowych, pieszo-rowerowych, kajakowych, konnych. Działanie oprócz wytyczenia nowych i odnowienia istniejących odcinków będzie obejmowało: wprowadzenie spójnego systemu znakowania szklaków turystycznych oraz budowę nowej infrastruktury towarzyszącej dostosowanej do specyfiki danego szlaku (miejsca obsługi turystów, punkty i wieże

	widokowe wraz z infrastrukturą, miejsca odpoczynku wraz z infrastrukturą, przystanie kajakowe, miejsca postojowe na Nidzie, inne); 2. **budowa stanowisk i miejsc postojowych dla kamperów** — przedmiotem działania jest budowa kempingów w formie miejsc postojowych dla kamperów wraz z infrastrukturą sanitarno-higieniczną i towarzyszącą; 3. **zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego regionu oraz dostosowanie ich do funkcji turystycznych – wznowienie kursów Ciuchci Ekspres Ponidzie** – działanie obejmuje utrzymanie oraz modernizację infrastruktury technicznej kolejki wąskotorowej Ciuchcia Ekspres Ponidzie zlokalizowanej na terenie Partnerstwa oraz organizację przewozów turystycznych we współpracy ze Świętokrzyskimi i Nadnidziańskimi Parkami Krajobrazowymi – podmiotem zarządzającym atrakcją; 4. **wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru Partnerstwa do celów turystycznych i rekreacyjnych – zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych i rzeki Nidy** – działanie obejmuje zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych i rzeki Nidy na cele turystyczno-rekreacyjne to jest: wykonanie ciągów komunikacyjnych wraz z oświetleniem (deptaków), przygotowanie zaplecza sanitarnego i gastronomicznego, uzupełnienie terenu elementami infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz elementami małej architektury (pomosty pływające wraz z trapami, przystanie kajakowe, parkingi, place zabaw, siłownie „pod chmurką", domki kempingowe, inne); w działanie to wpisuje się utworzenie tzw. „Bulwarów nad Nidą" w mieście Pińczów oraz zagospodarowanie terenu wokół zalewu pińczowskiego wraz z terenem lądowiska w Pińczowie 5. **oznakowanie turystyczne zabytków i atrakcji turystycznych** — działanie obejmuje opracowanie, stworzenia oraz wdrożenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej zabytków oraz atrakcji turystycznych Ponidzia; 6. **budowa marki i promocja Ponidzia** – działanie obejmuje opracowanie oraz wdrożenie spójnej koncepcji promocji regionu w oparciu o jego walory przyrodniczo-kulturowe oraz lokalne produkty i usługi; elementem budowanie rozpoznawalności i kreowania marki Ponidzia będzie stworzenie

	systemu przyznawania certyfikatów jakości produktom lokalnym oraz ich promocja na rynku krajowym oraz międzynarodowym; 7. **szlakiem atrakcji turystycznych Ponidzia – utworzenie systemu atrakcji turystycznych wzdłuż rzeki Nidy** – działanie obejmuje opracowanie koncepcji, stworzenie oraz wypromowanie nowych, a także rozbudowę lub modernizację istniejących atrakcji turystycznych Ponidzia. Projekt dotyczy sfery środowiskowej, gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej.
Zgodność z celami	Projekt strategiczny jest spójny z celem nadrzędnym strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa – **wzrost atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz rozwój gospodarczy regionu poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru Partnerstwa**, celem 2. strategii – **Markowe Ponidzie** oraz celami bezpośrednimi – (2.1.) **rozwój infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej i rekreacyjnej**, (2.2.) **rozwój usług turystycznych**, (2.3) **kreowanie wizerunku.** Cel 2. oraz projekt strategiczny **Szlak turystyczny NIDA** ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z dokumentami strategicznymi o randze wojewódzkiej i krajowej to jest: – Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, celem 1. tejże strategii – **Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie** oraz celem operacyjnym (1.3.) **Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu**, a także – **„Koncepcją przebiegu tras rowerowych na terenie województwa świętokrzyskiego" – uchwaloną 2 marca 2022 roku** – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i celem 1. tejże strategii – **Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym**.
Okres realizacji	Projekt zakłada realizację w latach 2021-2027. Nie określono przewidywanego okresu eksploatacji projektu – zakłada się, że projekt ma nieograniczony okres funkcjonowania.
Terytorialny zasięg projektu	Projekt będzie realizowany na terenie: Gminy Imielno, Miasta i Gminy Jędrzejów, Gminy Kije, Gminy Michałów, Miasta i Gminy Nowy Korczyn, Miasta i Gminy Pińczów, Gminy Sobków, Miasta i Gminy Wiślica, Gminy Złota, a jego rezultaty będą odczuwalne na całym obszarze Partnerstwa.

Komplementarność z innymi projektami	Projekt strategiczny **Szlak turystyczny NIDA** wykazuje komplementarność z pozostałymi projektami strategicznymi ujętymi w strategii to jest projektem: – **Zielona Energia dla Ponidzia**, – **Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej**.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem [szt.] Łączna długość nowoutworzonych lub zmodernizowanych szlaków turystycznych [km] Liczba wykonanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych [szt.] Liczba nowoutworzonych miejsc postojowych dla kamperów [szt.] Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne [szt.]
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Liczba turystów odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego stanowiące atrakcje turystyczne [os.]

Załącznik nr 3: Fiszka projektowa strategicznego – Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej

Tytuł projektu	Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej
Lider projektu	Gmina Jędrzejów
Partnerzy	Jednostki samorządu terytorialnego to jest: Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Miasto i Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Miasto i Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota. Pozostali partnerzy: Wodociągi Pińczowskie Sp. z o.o.
Potrzeba realizacji projektu	Gospodarka obszaru Partnerstwa oparta jest w zdecydowanej mierze na rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym oraz na szeroko pojętych usługach. Produkcja przemysłowa regionu skoncentrowana jest terytorialnie i rozwija się na obszarach o najkorzystniejszych warunkach do inwestowania to jest przede wszystkim na terenie gminy Jędrzejów, w mniejszym stopniu na terenie pozostałych partnerskich gmin. Prowadzona lokalnie działalność gospodarcza jest zazwyczaj nisko dochodowa i nie przyczynia się w zadowalającym stopniu do wzrostu potencjału ekonomiczno-finansowego obszaru Partnerstwa. Przeprowadzone badania i analizy wskazują także na deficyt nowoczesnych i dobrze płatnych miejsc pracy – perspektywa lepszej oferty i wyższych wynagrodzeń stanowi bardzo istotny czynnik, który skłania wielu mieszkańców do emigracji zarobkowej. Na obszarze Partnerstwa zlokalizowane są także niewykorzystane zasoby środowiskowe. Zaliczyć do nich należy lokalne złoża wód mineralnych oraz potwierdzone lecznicze właściwości klimatu, które wraz z profesjonalizacją funkcji turystycznej mogłyby zostać wykorzystane w celu rozwoju działalności prozdrowotnej i uzdrowiskowej. Mając na uwadze rozwój społeczno-gospodarczy regionu w oparciu o lokalne zasoby i potencjały, należy zintensyfikować działania polegające na: – rozwoju nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz ugruntowaniu roli obszaru Partnerstwa jako ważnego centrum zbytu produktów rolno-spożywczych, – efektywnym i zrównoważonym wykorzystaniu zasobów środowiskowo-kulturowych poprzez rozwój funkcji turystycznej oraz działalności prozdrowotnej i uzdrowiskowej,

	– tworzeniu nowych i rozwoju istniejących terenów inwestycyjnych oraz lokalnych stref aktywności gospodarczej, a także wspieraniu rozwoju lokalnych instytucji otoczenia biznesu. Projekt **Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej** odpowiada na główny problem obszaru Partnerstwa jakim jest **niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości** oraz **niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy**. Zakłada się, iż projekt przyczyni się do: – zagospodarowania dotychczas niewykorzystywanych gruntów, – stworzenia w pełni wyposażonego w niezbędną infrastrukturę techniczną, przyjaznego inwestorom obszaru, – wzrostu poziom obsługi przedsiębiorcy, – efektywnego wsparcia zbytu lokalnych produktów rolno-spożywczych oraz utworzenia zaplecza żywnościowego dla Świętokrzyskich Uzdrowisk, Małopolski i Górnego Śląska, – zrównoważonego wykorzystania walorów środowiskowych i stworzenia warunków do rozwoju turystyki uzdrowiskowej, a w konsekwencji do: – podniesienia atrakcyjności gospodarczej i turystycznej obszaru Partnerstwa, – utworzenia nowych i zachowania ciągłości istniejących miejsc pracy, – zwiększenia popytu na lokalne produkty rolno-spożywcze, – budowy marki Ponidzia w oparciu o lokalne produkty rolno-spożywcze oraz usługi.
Odbiorcy projektu	Adresaci projektu: rolnicy i producenci rolno-spożywczy, konsumenci (w szczególności z terenów przyległych – Świętokrzyskich Uzdrowisk, Krakowa i Górnego Śląska), przedsiębiorcy, inwestorzy, instytucje otoczenia biznesu Beneficjenci końcowi: jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy obszaru Partnerstwa
Koncepcja projektu	Projekt strategiczny **Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej** został podzielony na trzy komponenty: 1. **kompleksowe przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych na potrzeby funkcjonowania Ponidziańskiej Strefy Aktywności Gospodarczej wraz z wdrożeniem standardów obsługi inwestora** – przedmiotem działania jest utworzenie terenów inwestycyjnych zlokalizowanych na terenie gmin Pińczów, Kije, Jędrzejów (działki wchodzące w skład w/w

	terenu objęte są Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego). Elementem działania jest: uporządkowanie i niwelacja terenu, budowa infrastruktury drogowej, w tym komunikacji wewnętrznej, budowa infrastruktury sieciowej, budowa oświetlenia ulicznego, wyposażenie terenu w elementy małej architektury. Aby kompleksowo rozwiązać możliwości lokowania się biznesu na obszarze Partnerstwa planuje się utworzenie biura obsługi inwestora (zewnętrznego); przedsięwzięcie zakłada: audyt wstępny i szkolenia dla pracowników merytorycznych z zakresu obsługi inwestora, elektronizację dostępu do informacji o ofercie inwestycyjnej i ofercie lokalizacyjnej oraz promocję nowopowstałych terenów inwestycyjnych; 2. **rozbudowa i modernizacja Ponidziańskiej Giełdy Rolno-Spożywczej** – przedmiotem działania jest rozbudowa i modernizacja działającej na terenie miasta Pińczów giełdy przy ul. Targowej oraz rozszerzenie zakresu jej działalności na cały obszar Partnerstwa; działanie zakłada utworzenie centrum administracyjno-logistycznego w Pińczowie oraz sieci infrastruktury technicznej, pomocniczej w gminach powiatu jędrzejowskiego i buskiego (magazyny, chłodnie, przechowalnie); w ramach działania planuje się: zakup gruntów sąsiadujących z terenem giełdy przy ul. Targowej w Pińczowie oraz ich uzbrojenie (budowa nowej drogi dojazdowej, przebudowa dróg istniejących, budowa sieci wodno-kanalizacyjnej, wymiana nawierzchni placu), budowę budynku administracyjnego, nowych stanowisk wraz z zadaszeniem i oświetleniem, budowę infrastruktury technicznej w pozostałych partnerskich JST, a także opracowanie, stworzenie i wdrożenie systemu sprzedaży internetowej; 3. **utworzenie i zagospodarowanie Strefy Ochrony Uzdrowiskowej** – przedmiotem działania jest uzbrojenie terenów w strefie A ochrony uzdrowiskowej w Pińczowie (patrz komponent 1.) połączone z doprowadzeniem wody siarczkowej oraz wykonaniem odwiertów i ujęć wody pitnej. Projekt dotyczy sfery gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej.
Zgodność z celami	Projekt strategiczny jest spójny z celem nadrzędnym strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa – **wzrost atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz rozwój gospodarczy regionu poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru Partnerstwa**,

	celem 3. strategii – **Konkurencyjne Ponidzie** oraz celami bezpośrednimi – (3.1.) kreowanie korzystnych warunków do inwestowania, (3.2.) wzrost podaży wykwalifikowanych kadr, (3.3) wspieranie kluczowych branż gospodarki regionu. Cel 3. oraz projekt strategiczny **Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej** ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z dokumentami strategicznymi o randze wojewódzkiej i krajowej to jest: – Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, celem 1. tejże strategii – Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie oraz celami operacyjnymi: (1.1.) Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki, (1.2.) Kompetentne kadry dla gospodarki regionu, (1.3.) Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu, a także – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i celem 1. tejże strategii – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
Okres realizacji	Projekt zakłada realizację w latach 2021-2027. Nie określono przewidywanego okresu eksploatacji projektu – zakłada się, że projekt ma nieograniczony okres funkcjonowania.
Terytorialny zasięg projektu	Projekt będzie realizowany na terenie: Gminy Imielno, Miasta i Gminy Jędrzejów, Gminy Kije, Miasta i Gminy Nowy Korczyn, Miasta i Gminy Pińczów, Gminy Sobków oraz Miasta i Gminy Wiślica, a jego rezultaty będą odczuwalne na całym obszarze Partnerstwa.
Komplementarność z innymi projektami	Projekt strategiczny **Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej** wykazuje komplementarność z następującymi projektami/działaniami realizowanymi/zrealizowanymi przez partnerskie JST: – **Przebudowa Targowiska Miejskiego przy ul. Targowej pod potrzeby Giełdy Rolnej** – przeprowadzono postępowanie i wybrano wykonawcę opracowania PFU, – **Przebudowa Targowiska Miejskiego przy ul. Targowej pod potrzeby Giełdy Rolnej – Etap I** – Gmina Pińczów złożyła wniosek w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych na który otrzymała dofinansowanie w kwocie 1 mln; projekt będzie realizowany do listopada 2022 roku, – **Przebudowa Targowiska Miejskiego przy ul. Targowej pod potrzeby Giełdy Rolnej – Etap I** – wybrano wykonawcę prac wodno-kanalizacyjnych

	– „Przebudowa Targowiska Miejskiego przy ul. Targowej pod potrzeby Giełdy Rolnej – etap II" Zadanie dofinansowane z Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, gmina Pińczów otrzymała propmesę na realizacje zadania a także z pozostałymi projektami strategicznymi ujętymi w strategii to jest **Szlakiem turystycznym NIDA**.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Długość nowych lub zmodernizowanych dróg [km] Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha]
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych [szt.]

Załącznik nr 4: Fiszka projektowa strategicznego – Budowa zbiorników retencyjnych

Tytuł projektu	Budowa zbiorników retencyjnych
Lider projektu	Gmina Pińczów
Partnerzy	Jednostki samorządu terytorialnego to jest: Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota.
Potrzeba realizacji projektu	Obszar Partnerstwa bogaty pod względem rolniczym, podobnie jak cały region zmaga się ze zmianami klimatu i anomaliami pogodowymi – intensywnymi chwilowymi opadami i podwyższonymi temperaturami. Jednocześnie obecne możliwości retencyjne sztucznych i naturalnych zbiorników wodnych na terenie partnerskich JST są bardzo niewielkie, co nie daje pełnej możliwości ochrony przed powodzią i suszą, a także nie gwarantuje odpowiedniego zaopatrzenia w wodę. Mając na uwadze negatywne skutki zmian klimatycznych – coraz częstsze występowanie zjawisk atmosferycznych takich jak susza czy nawalne deszcze należy zintensyfikować działania mających na celu podniesienie poziomu retencji wód na obszarze Partnerstwa. Projekt **Budowa zbiorników retencyjnych** odpowiada na problem obszaru Partnerstwa jakim jest **niewystarczająca atrakcyjność osadnicza obszaru Partnerstwa oraz niezadawalający stopień rozwoju gospodarczego**, a także wychodzi naprzeciw problemowi obszarowemu – **niezadowalający stan zasobu wód powierzchniowych**. Zakłada się, iż realizacja projektu przyczyni się do: • zwiększenia zdolności retencyjnej, • lepszego zagospodarowania nadmiaru wód opadowych i płynących, • zahamowania obniżania się lustra wód powierzchniowych i podziemnych, a w konsekwencji do: • uporządkowania gospodarki wodnej, • poprawy struktury bilansu wodnego obszaru Partnerstwa, a także ludności zamieszkującej obszar Partnerstwa oraz tej prowadzącej działalność gospodarczą i rolniczą, • utworzenia sprawnego systemu retencjonowania wód zapewniającego bezpieczeństwo powodziowe, pożarowe i minimalizującego negatywne skutki wystąpienia suszy,

	• zachowania jakości środowiska naturalnego, w szczególności ekosystemów wodnych na obszarach cennych przyrodniczo, • ukierunkowania ruchu turystycznego i rekreacyjnego na obszary cenne przyrodniczo i leżące wokół zbiorników wodnych, • poprawy wizerunku obszaru Partnerstwa. Działania projektowe mają ogromne znaczenie dla niwelowana skutków zarówno deficytu wody, jak i jej nadmiaru w okresach wezbrań spowodowanych gwałtownymi opadami. Wobec nasilających się zmian klimatu działania ujęte w projekcie stanowią najskuteczniejsze rozwiązanie zapewniające właściwą ilość wody niezbędnej dla ludzi, gospodarki i środowiska.
Odbiorcy projektu	Adresaci projektu: mieszkańcy obszaru Partnerstwa, przedsiębiorcy, rolnicy Beneficjenci końcowi: mieszkańcy obszaru Partnerstwa
Koncepcja projektu	Projekt strategiczny **Budowa zbiorników retencyjnych** zakłada budowę zintegrowanego systemu odbioru i zagospodarowania wód opadowych i płynących poprzez budowę kanalizacji deszczowej, infrastruktury towarzyszącej oraz właściwych zbiorników retencyjnych. Projekt **Budowa zbiorników retencyjnych** obejmuje: opracowanie studium wykonalności, wykonanie dokumentacji technicznej i nadzór inwestorski, wykonanie robót budowlanych w zakresie małej retencji, zaopatrzenie w niezbędną infrastrukturę techniczną. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi odbiór, retencjonowanie i zagospodarowanie nadmiaru wód opadowych na obszarze partnerskich gmin. Projekt dotyczy sfery środowiskowej, gospodarczej oraz przestrzennej.
Zgodność z celami	Projekt jest spójny z celem nadrzędnym strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa – **wzrost atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz rozwój gospodarczy regionu poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru Partnerstwa**, celem 1. **Zielone Ponidzie**, a także celami bezpośrednimi, odpowiednio: (1.1.) **ochrona środowiska przyrodniczego**, (1.3.) **adaptacja do zmian klimatu**. Cel 1., cele bezpośrednie 1.1. i 1.3. oraz projekt strategiczny **Budowa zbiorników retencyjnych** ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z dokumentami strategicznymi o randze wojewódzkiej i krajowej to jest: • Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, celem 2. tejże strategii – Przyjazny dla Środowiska Czysty Region oraz celem operacyjnym Świętokrzyskie zasoby wody, a także

	• Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i celem 1. tejże strategii – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
Okres realizacji	Projekt zakłada realizację w latach 2021-2027. Nie określono przewidywanego okresu eksploatacji projektu – zakłada się, że projekt ma nieograniczony okres funkcjonowania.
Terytorialny zasięg projektu	Projekt będzie realizowany na terenie: Gminy Michałów, Miasta i Gminy Nowy Korczyn, Miasta i Gminy Pińczów, Miasta i Gminy Wiślica oraz Gminy Złota, a jego rezultaty będą odczuwalne na całym obszarze Partnerstwa.
Komplementarność z innymi projektami	Projekt strategiczny **Budowa zbiorników retencyjnych** wykazuje komplementarność z pozostałymi projektami strategicznymi ujętymi w strategii to jest projektem: • **Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej.**
Produkty projektu i ich wskaźniki	Liczba nowo wybudowanych obiektów małej retencji [szt.] Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej [km]
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Powierzchnia terenu objęta ochroną [ha]

Załącznik nr 5: Fiszka projektowa strategicznego – Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej

Tytuł projektu	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej
Lider projektu	Gmina Michałów
Partnerzy	Jednostki samorządu terytorialnego to jest: Powiat Pińczowski, Gmina Imielno, Gmina Jędrzejów, Gmina Kije, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Gmina Pińczów, Gmina Sobków, Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota.
Potrzeba realizacji projektu	Flora i fauna, rzeka Nida i jej rozlewiska, zbiorniki wodne, wysokiej jakości gleby, specyficzna budowa geologiczna, a także występujące lokalnie surowce postrzegane są jako jeden z najważniejszych zasobów i potencjałów obszaru Partnerstwa. Z uwagi na ponadprzeciętne walory przyrodnicze i krajobrazowe ponad 83% powierzchni obszaru Partnerstwa zostało zaklasyfikowane jako terytorium szczególnie cenne przyrodniczo, a ponad 80% objęto różnymi formami ochrony przyrody (parki krajobrazowe wraz z otulinami, rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000). Przeprowadzone badania i analizy wskazują jednak, iż gospodarka ściekowa na obszarze Partnerstwa nie spełnia współczesnych standardów i oczekiwań mieszkańców. Ścieki komunalne, a także spływy obszarowe z terenów rolniczych są głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych i gleb. Województwo świętokrzyskie, jak i cały obszar Partnerstwa charakteryzuje się wyjątkowo niskim odsetkiem osób korzystających z oczyszczalni ścieków. Przeszkodami dla rozwoju systemu sieci kanalizacyjnej jest duże rozproszenie gospodarstw domowych, zróżnicowana rzeźba terenu, niska gęstość zaludnienia oraz wysoka kapitałochłonność inwestycji. Jednocześnie system zagospodarowania nieczystości ciekłych, w którym znaczącą rolę odgrywa nadal gromadzenie ich w zbiornikach bezodpływowych stanowi poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego, które należy otoczyć szczególną ochroną. Mając na uwadze bezpieczeństwo ekologiczne mieszkańców oraz środowiska naturalnego należy zintensyfikować działania polegające na modernizacji i rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz systemu oczyszczania ścieków. Jednocześnie zważywszy na sytuację demograficzną oraz wysoką wartość tego typu inwestycji, na terenach, gdzie budowa sieci jest ekonomicznie nieopłacalna preferowane będą rozwiązania indywidualne w procesie oczyszczania ścieków.

	Projekt **Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej** odpowiada na główny problem obszaru Partnerstwa jakim jest **niewystarczająca atrakcyjność osadnicza obszaru Partnerstwa oraz niezadawalający stopień rozwoju gospodarczego**, a także wychodzi naprzeciw problemom obszarowym – **niewystarczająca dostępność usług komunalnych** i **niezadowalający stan zasobu wód powierzchniowych**. Zakłada się, iż realizacja projektu przyczyni się do: • zwiększenia dostępności mieszkańców do systemu sieci wodno-kanalizacyjnej oraz urządzeń oczyszczających ścieki bytowe, • ograniczenia ilości odprowadzanych nieczystości bytowo-gospodarczych z gospodarstw domowych do gleby i wód, • zmniejszenia ryzyka skażenia ujęć wody, cieków i zbiorników wodnych, wód podziemnych oraz innych elementów środowiska objętych różnymi formami ochrony przyrody, a w konsekwencji do: • niwelowania różnic występujących pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskim w zakresie dostępu do infrastruktury sieciowej – wodno-kanalizacyjnej, • zachowania jakości środowiska naturalnego, w tym w szczególności walorów przyrodniczych na obszarach cennych przyrodniczo, • ochrony bioróżnorodności na obszarze Partnerstwa, • tworzenia korzystnych warunków do rozwoju zgodnie z zasadami poszanowania środowiska, • poprawy wizerunku obszaru Partnerstwa. Działania projektowe mają ogromne znaczenie dla zachowania stanu środowiska naturalnego, a tym samym poprawy warunków życia mieszkańców i turystów odwiedzających obszar Partnerstwa.
Odbiorcy projektu	Adresaci projektu: mieszkańcy obszaru Partnerstwa, instytucje publiczne, przedsiębiorcy, firmy Beneficjenci końcowi: mieszkańcy obszaru Partnerstwa
Koncepcja projektu	Projekt strategiczny **Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej** został podzielony na trzy komponenty: 1. **dostawa i montaż przydomowych oczyszczalni ścieków** – przedmiotem działania jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków; przedsięwzięcia w ramach tego komponentu będą realizowane wyłącznie na działkach zabudowanych i użytkowanych oraz stale zamieszkałych; zakres działań opisanych w w/w komponencie traktuje się jako rozwiązanie uzupełniające, komplementarne względem działań składających

	się na komponent 2.; przydomowe oczyszczalnie ścieków będą preferowana wówczas, gdy przyłączenie do sieci wodno-kanalizacyjnej będzie niemożliwe lub z przyczyn ekonomicznych nieopłacalne; 2. **rozbudowa i modernizacja systemu sieci wodno-kanalizacyjnej** – przedmiotem działania jest rozbudowa oraz modernizacja systemu sieci wodno-kanalizacyjnej (likwidacja odcinków wodociągu azbestowego, wymiana wodomierzy); w ramach komponentu przewiduje się: wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej – grawitacyjnej, modernizację sieci kanalizacji sanitarnej, wykonanie kompletnych przepompowni ścieków wraz z rurociągami tłocznymi, wykonanie sieci wodociągowej, modernizację sieci wodociągowej oraz przyłączy wodociągowych; nowe odcinki zostaną wpięte do istniejących sieci; 3. **rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków** – przedmiotem działania jest modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową suszarni osadów ściekowych i instalacji OZE (fotowoltaika). Działania skoncentrowane będą na terenie trzch miejscowości – w Chrobrzu (gm. Złota), Wiślicy (gm. Wiślica) oraz Pińczowie (gm. Pińczów). Projekt dotyczy sfery środowiskowej, gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej.
Zgodność z celami	Projekt strategiczny jest spójny z celem nadrzędnym strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa – **wzrost atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz rozwój gospodarczy regionu poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów obszaru Partnerstwa**, celem 1. **Zielone Ponidzie**, celem 4. **Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych**, a także celami bezpośrednimi, odpowiednio: (1.1.) **ochrona środowiska przyrodniczego** oraz (4.1.) **rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej**. Cel 1. oraz 4., cele bezpośrednie 1.1. i 4.1. oraz projekt strategiczny **Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej** ujęte w strategii terytorialnej obszaru Partnerstwa są spójne z dokumentami strategicznymi o randze wojewódzkiej i krajowej to jest: • Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, celem 2. tejże strategii – Przyjazny dla Środowiska Czysty Region oraz celem operacyjnym Regionalna infrastruktura na rzecz oczyszczania ścieków komunalnych, a także

	• Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i celem 1. tejże strategii – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
Okres realizacji	Projekt zakłada realizację w latach 2021-2027. Nie określono przewidywanego okresu eksploatacji projektu – zakłada się, że projekt ma nieograniczony okres funkcjonowania.
Terytorialny zasięg projektu	Projekt będzie realizowany na terenie: Gminy Imielno, Miasta i Gminy Jędrzejów, Gminy Kije, Gminy Michałów, Miasta i Gminy Nowy Korczyn, Miasta i Gminy Pińczów, Gminy Sobków, Miasta i Gminy Wiślica, Gminy Złota, a jego rezultaty będą odczuwalne na całym obszarze Partnerstwa.
Komplementarność z innymi projektami	Projekt strategiczny **Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej** wykazuje komplementarność z następującymi projektami realizowanymi/zrealizowanymi przez partnerskie JST: • **Kompleksowe zwodociągowanie Gminy Pińczów**; projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 4.2: Rozwój Systemów Lokalnej Infrastruktury Ochrony Środowiska i Energetycznej na lata 2007-2013, • **Ekorozwój Ponidzia – aktywizacja gospodarcza Gminy Pińczów poprzez budowę kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej dla północnej części gminy Pińczów – etap I**; projekt współfinansowany w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, • **Budowa przydomowych oczyszczalnio ścieków na terenie Gminy Pińczów – Gospodarka wodno- ściekowa**; projekt dofinansowany w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, • **Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Pińczów**; projekt dofinansowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej", – **Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Pińczów- etap I Poprawa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.** Zadanie dofinansowane z Rządowego Funduszu

	Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, gmina Pińczów otrzymała propmesę na realizacje zadania a także z pozostałymi projektami strategicznymi ujętymi w strategii to jest: • **Zielona energia dla Ponidzia**, • **Budowa zbiorników retencyjnych**.
Produkty projektu i ich wskaźniki	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.] Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej [km] Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej [km]
Rezultaty bezpośrednie projektu i ich wskaźniki	Liczba osób (ogółem) korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych [os.]

Spis rysunków

Ryc. 1. Cele strategiczne Partnerstwa Ponidzie. 23

Ryc. 2. Zielone Ponidzie – cele operacyjne i kierunki działań. 24

Ryc. 3. Markowe Ponidzie – cele operacyjne i kierunki działań. 26

Ryc. 4. Konkurencyjne Ponidzie – rozwój lokalnej gospodarki oraz wzrost znaczenia lokalnych produktów. 27

Ryc. 5. Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych – cele operacyjne i kierunki działań. 29

Ryc. 6. Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej – cele operacyjne i kierunki działań. 30

Ryc. 7. Silne Ponidzie – rozwój kapitału społecznego – cele operacyjne i kierunki działań. 31

Ryc. 8. Struktura zarządzania procesem wdrażania strategii terytorialnej Partnerstwa..... 36

Ryc. 9. Etapy monitoringu strategii terytorialnej Partnerstwa. 52

Ryc. 10. Horyzonty czasowe i zakres angażowania interesariuszy społeczno-gospodarczych. 54

Spis tabel

Tabela 1. Determinanty potrzeb rozwojowych obszaru Partnerstwa zaprezentowane w układzie SWOT. 19

Tabela 2. Kryteria dostępności projektów strategicznych. 32

Tabela 3. Lista projektów strategicznych Partnerstwa Ponidzie. 33

Tabela 4. Zadania podmiotów zaangażowanych we wdrażanie strategii. 38

Tabela 5. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Zielona Energia dla Ponidzia] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania. 43

Tabela 6. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Budowa zbiorników retencyjnych] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania. 45

Tabela 7. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania. 46

Tabela 8. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Szlak turystyczny „NIDA"] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania. 47

Tabela 9. Tabela wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego dla projektu [Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej] wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania. 48

Tabela 10. Tabela wskaźników rezultatu strategicznego wraz z informacjami niezbędnymi do ich monitorowania. 49